

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Geçmişten Günümüze
Tutanak Belge ve Materyalleri Sergisi

1908 1911 1915 1918 1920 1924 1928 1932 1936 1940 1944 1948 1952 1956 1960 1964 1968 1972 1976 1980 1984 1988 1992 1996 2000 2004 2008 2012 2016 2020 2024

Geçmişten Günümüze Tutanak Belge ve Materyalleri Sergisi

Katalog

Tasarım

AKARE Araştırma Propaganda Reklam Ltd. şti.
Abdullah Cevdet sok. 26/7 ankaya/ANKARA
www.akarereklam.com.tr
Tel: 0 (312) 442 61 25
E-mail: akare3@akareajans.com

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı Yayınları No: 7

13-19 Haziran 2016

Yayın Yönetmeni

Doğan Aytıp

Yayın Kurulu

Yunus Özdemir

Rıza Yurddaş

Hasan Ferhat Aydın

Yayın Koordinatörü

Mahmut Tok

ISBN: 978-975-8805-77-8

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel
Müdürlüğünün katkılarıyla

Rahmi M. Koç Müzesi, Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müzesi ve Cumhuriyet Müzesi
(2. TBMM Binası)'na ait katalogda yer alan eserlerin telif hakkı
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.

İçindekiler

Ön söz	7
Geçmişten Günümüze Tutanak Belge ve Materyalleri Sergisi	9
Genel Bilgi ve Tarihçe	10
Tutanak Nedir?	11
Stenografi Nedir?	12
Tutanak Tarihçesi	14
Sadaret Tezkeresi	19
 Belgeler	 21
Meclis-i Mebusan Döneminde Tutanak	22
2. Meclis-i Mebusan Döneminde Tutanak	39
1. TBMM’de Tutanak	80
2. TBMM’de Tutanak	81
1961’den Günümüze Tutanak	95
 Eserler	 97
Hokka Takımı	98
Remington Daktilo	99
Meclis-i Âyan Tutanağı	100
Osmanlıca Stenografi Kitabı	101
Hokka Takımları	102
Teşkilat-ı Esasiye’nin Orijinal Müsveddeleri	105
Hokka Takımları	106
Divit Takımı	108
Woodstock 1938 Daktilo	110
Osmanlıca Daktilo-Carl. E. Halbarth	111
Osmanlıca Daktilo ile Yazılmış Belge Örneği	112
L.C. Smith Daktilo	114
Underwood Typewriter Daktilo	115
Hermes 2000 Typewriter Daktilo	116

1930 Yılından İtibaren Stenograflar Tarafından Deşifrelerde Kullanılan

Daktilo Örnekleri	119
Halda Daktilo (1941).....	120
Smith-Corona (Clipper) Daktilo (1948).....	121
Olympia Splendid 66 Daktilo (1960).....	122
Consul Daktilo (1958).....	123
Daktilografi Kitabı.....	124
Olympia Splendid Daktilo (1985).....	125

Tutanak Hizmetlerinde 1965 Yılından İtibaren Kullanılan

Daktilo, Teyp ve Ekipman Örnekleri	127
Remington Daktilo (1965).....	128
Olivetti Daktilo (1965).....	129
Olivetti-Dora Daktilo (1975).....	130
Olympia Daktilo (1970).....	131
Grundig TK23 Kayıt ve Deşifre Cihazı.....	132
Tandberg Kayıt ve Deşifre Cihazı.....	133
Otari Kayıt, Deşifre Cihazı ile Pedal ve Kulaklık.....	134
Revox Kayıt Cihazı.....	135
Kayıt Bantları.....	136
Goldsit Bant Silme Aygıtı.....	137
Machintosh II Bilgisayar.....	138

Teşekkür	139
-----------------------	------------

Kaynakça, Eser Kaynağı	140
-------------------------------------	------------

Belgelerde Yer Alan Kısaltmalar	141
--	------------

Ön söz

Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyandan bu yana tüm Meclis geleneğimizde faaliyetlerin kayıt altına alınması ve bunların en uygun biçimde sunumu en önemli hizmetlerden biri olmuştur.

Parlamento geleneğimizde “stenograf” kavramını ilk olarak Meclis-i Mebusanın açılmasından önce, 3 Ocak 1877 tarihinde, II. Abdülhamit tarafından onaylanan Sadaret Tezkeresi’nde görmekteyiz.

Meclis-i Mebusanın açılma hazırlıkları sürerken, bir yandan da Meclis görüşmelerinin hangi yöntemle kayıt altına alınacağı ve bunu yürütecek personelin eğitimi gibi konuların, stenografinin Parlamentomuza girişinin ilk belgesini oluşturan Sadaret Tezkeresi’nde öngörülmüş olması, tutanağın Parlamentomuz için son derecede vazgeçilmez bir alan olduğunu ortaya koymaktadır.

Sağlam temeller üzerine kurulmuş, tarihî derinliği olan milletlerin kültürlerini yeni kuşaklara aktarabilmesinin en başta gelen şartı, o dönemin eserlerini, çalışma yöntemlerini, yaşayışlarını anlatan tüm tarihî belgelerin, o dönemlere ait eserlerin iyi korunması, kayıt altına alınması ve bunların gün ışığına çıkarılmasıdır.

Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyan çalışmaları, o dönemin şartları dikkate alınacak olursa iyi bir yöntemle kayıt altına alınmış, korunmuş ve günümüze kadar ulaşmıştır. Bizlerin görevi de bu belgelerden yararlanmak ve gelecek kuşaklara aktarmak olmalıdır.

Günümüze kadar gelen bu siyasi, sosyal ve kültürel tarihî belgelerimiz, ülkemiz için bir yol gösterici, bir rehber niteliği taşımaktadır.

Bu katalogla hem belgeler hem de eserler bir araya getirilerek tarihî bir süreç yansıtılmıştır. Bu vesileyle “Geçmişten Günümüze Tutanak Belge ve Materyalleri Sergisi Kataloğu”nun hazırlanmasında emeği geçen başta Tutanak Hizmetleri Başkanlığımız olmak üzere, eserleriyle katkı sunan müzelerimize ve belgelere ulaşma konusunda yardımlarını esirgemeyen kuruluşlarımıza teşekkür ediyorum.

İsmail KAHRAMAN

TBMM Başkanı

Geçmişten Günümüze Tutanak Belge ve Materyalleri Sergisi

Köklü geçmişe sahip Parlamento geleneğimizde Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyandan günümüze kadar Mecliste yapılan görüşmelerin nasıl kayıt altına alındığı, ne gibi yöntemler uygulandığı, stenografinin hangi dönemlerde kullanıldığı, zabıt kâtiplerinin ilk stenografi eğitimini ne zaman aldığı gibi soruların cevabını örnek belgeler eşliğinde bu katalogda bulacaksınız.

Ayrıca, tutanakların hangi materyallerle tutulduğunu, kullanılan bu materyallerin gelişim seyrini ve bunun Parlamentomuzdaki tutanak hizmetlerine yansımaları yine örnek eserler eşliğinde göreceksiniz ve bu tarihî süreci yaşayacaksınız.

Bu sergiyle ve hazırlanan kataloguyla yüz kırk yıllık tutanak tarihinde gün ışığına çıkmamış belgeler ile stenografinin Parlamentomuza girdiği dönemler ortaya konulmuş, daktilonun icat olmasının ardından Parlamentomuzda ve tutanak hizmetlerinde stenograflarca ne zaman kullanılmaya başlandığı gibi bilinmeyen tarihler belirlenmeye çalışılmıştır. Sergide teşhir edilen belgeler ve eserler araştırma sonucu bir araya getirilmiş, bilgi notları ile geçişler sağlanmış ve tutanak tarihi net bir şekilde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Geçmişten Günümüze Tutanak Belge ve Materyalleri Sergisi bu anlamda ülkemizde yapılan ilk sergi olma özelliğini taşımaktadır.

Genel Bilgi ve Tarihçe

Genel Bilgi ve Tarihçe

Modern parlamentolarda yürütülen yasama ve denetim faaliyetlerinin olmazsa olmazlarından biri bu çalışmaların tutanakla kayıt altına alınması ve topluma yansıtılmasıdır. Ülkemizde de Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyandan bu yana tüm Meclis faaliyetlerinin kayıt altına alınması ve bunların en uygun biçimde sunumu en önemli hizmetlerden biri olmuştur.

Tutanak Nedir?

Tutanak, herhangi bir toplantıda, yapılan konuşmaları, laf atmaları, gürültüleri, alkışları, kısaca toplantı seyri içerisinde gerçekleşen eylemleri, tutulan ses ve steno kayıtlarını kullanarak, tutanak tekniğine uygun olarak yazıya dökmektir.

Stenografi Nedir?

Stenografi Yunanca dar, sıkı, sıkıştırılmış anlamına gelen "Stenos" ve yazmak anlamına gelen "Graphie" kelimelerinden oluşmuş ve Fransızcaya "Stenographie" şekliyle geçmiş bir kelimedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

11/1/20

TUTANAK HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI

11/1/20

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR.

Söylenen sözleri söylendiği kadar çabuk yazmaya elverişli, kısa ve yalın işaretlerden oluşan yazı yöntemidir.

Tüm tanımların ortak noktası “hız” ve “kısa” yazımdır. Bu görüşler çerçevesinde stenografiyi “Alfabenin harf, kelime ve terimleri yerine semboller ve kısaltmalar kullanılarak konuşulanı aynı hızla yazma sanatı” olarak tanımlayabiliriz.

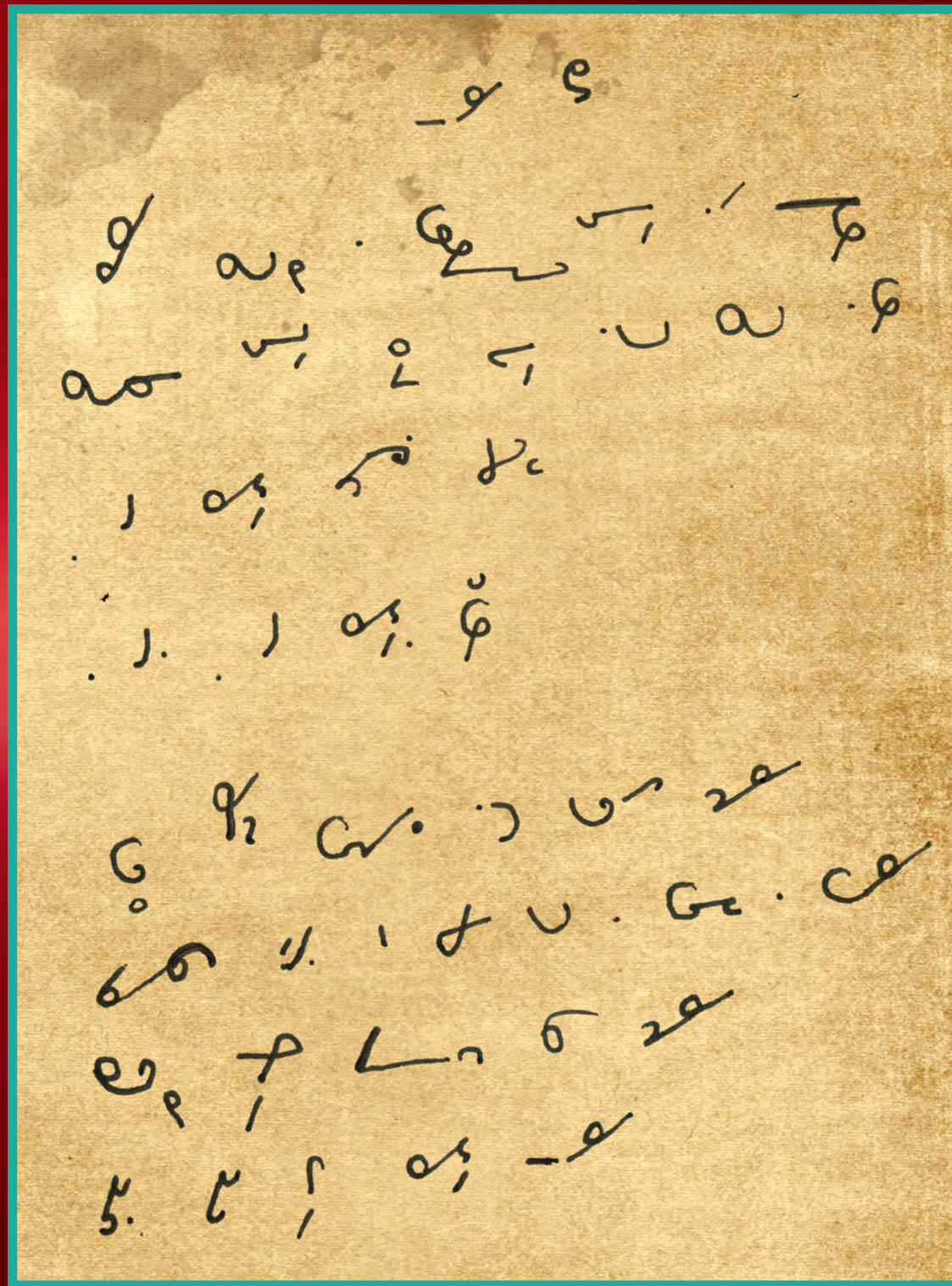
Bu yazı yöntemini kullanarak herhangi bir metni konuşma hızıyla yazan kimseye ise stenograf denir.

Tutanak Tarihçesi

Meclis-i Âyan ve Meclis-i Mebusanda başlayan tutanak hizmetleri, 23 Nisan 1920’de Büyük Millet Meclisinin açılmasıyla devam ettirilmiştir. Meclisin açılışından itibaren bu görevi yerine getiren Başkanlığımız, mevzuatta ilk olarak, 18.5.1929 tarih ve 1452 sayılı Devlet Memurları Maaşaatının Tevhit ve Teadülüne Dair Kanun’a ekli II. No.lu cetvelde Kâtibi Umumiye (TBMM Genel Sekreterliği) bağlı olarak “Zabıt Kalemi” adıyla Teşkilat Kanunu’nda yerini almıştır.

12.5.1952 tarih ve 5931 sayılı Kanun’da da “Tutanak Müdürlüğü” olarak statüsü yeniden belirlenen Başkanlığımız, 13.10.1983 tarih ve 2919 sayılı TBMM Genel Sekreterliği Teşkilat Kanunu düzenlemesinde Genel Sekreterlik içerisinde “Genel Sekreter Yasama Hizmetleri Yardımcılığı”na bağlı daire başkanlıklarından “Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı” bünyesinde “Tutanak Müdürlüğü” olarak yer almış, 1.12.2011 tarih ve 6253 sayılı Kanun’la “Tutanak Hizmetleri Başkanlığı” statüsüne dönüştürülmüş ve hâlen bu statüde mevzuatta belirlenen görevlerini yürütmektedir.

Steno ile yazılmış İstiklal Marşı

İstiklal Marşı

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal..
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal.

طلبه به اوج ماه ...
 عالی کورسی اولوب فقط کیفیت صفتی به کورس ...
 ای ای بکوره به مقاوله باید به اوست طرفش ایضاً به کج خدمت و مهوری و و ...
 به هفتی و هاشم اوله جفته به بونک اولوب به ارتباط به اوله به خدمت الهی ...
 در واقع خدمت به بوکا مخصوص اوله فلان مجلس عمومی آهنگ به قدر سبک سوری دولت ...
 به شرف و به یوای به مظهر به صفت انتقار به کج باید به کج سادی به قهره اقدم ...

۱۷۱
 ۹۴

معروف چار کینه به بدیده
 آید به دست نظم اوله استوکره سابه و طاف
 آهانه به برلی و تعهدی و عهد اوچ ای طرف
 شرط سالی ایله به کورس و غایب مکه و ...
 خانه طلبه نک به آتایده غایب مکه و ...
 مقاوله اوله اوره عرصه و استیاده کیف
 عید مقوله کوره به کورس و ...
 صورت معوضه کوره به کورس و ...
 مکه ای مظهر جلیبه به بونک اوله اوره

و تعليم انچه اولاه اسيا بيا لا موجب بود
بدنه که شراسته لرزه اکلانده صکره اجندا سوتيد که معينه و برده جک
استو غراف فلمی مدبر لکه مهوری استعاسده بولمى و واقعا بوصوف موافقه
لا على النسيه بک بيوز واقعه معک اوزرینه معاود و نفعه الله بک لکده
موجب منوخت اولو ايسه آيتک بکيده عقد اوله هو بر معاود ايله تحيد و تأييد
و معينه رفوه اوله هو طلبه ناک با عا اقلانده و سار اقضا ايله برلرده ندر
دائى سے تنظيم با فلمی حضرت هره و دهر اروزانه هما بونه حضرت شهربارى معاود

Sadaret Tezkeresi

Parlamento geleneğimizde “stenograf” kavramına ilk olarak Meclis-i Mebusanın 18 Mart 1877 tarihinde açılmasından yaklaşık üç ay önce, 3 Ocak 1877 tarihinde, II. Abdülhamit tarafından onaylanan Sadaret Tezkeresi’nde rastlıyoruz.

Bu tezkere, stenografinin Parlamentomuza girişinin ilk belgesini oluşturmaktadır. Sadaret Tezkeresi’nde, Meclis-i Mebusanın açılma hazırlıkları sürerken bir yandan da Meclis görüşmelerinin hangi yöntemle kayıt altına alınacağı ve bunu yürütecek personelin eğitimi gibi konuların bizzat II. Abdülhamit tarafından ele alındığı anlaşılmaktadır.

استو غراف معانی موسیو بدین کیفیت قوت ظاهر را در سنگ بر قیاس نه و ها تجدید بخ مشقی
 خاکسار شایسته تقدیم ایچکی عرضگاه با، راه و این به صواب سرش صایر فیهیه ارس
 اولمغه او بیاید ه، مرد و فرمانده حفظان او سر کرد، ۱۳۵۵ هجری

Belgeler

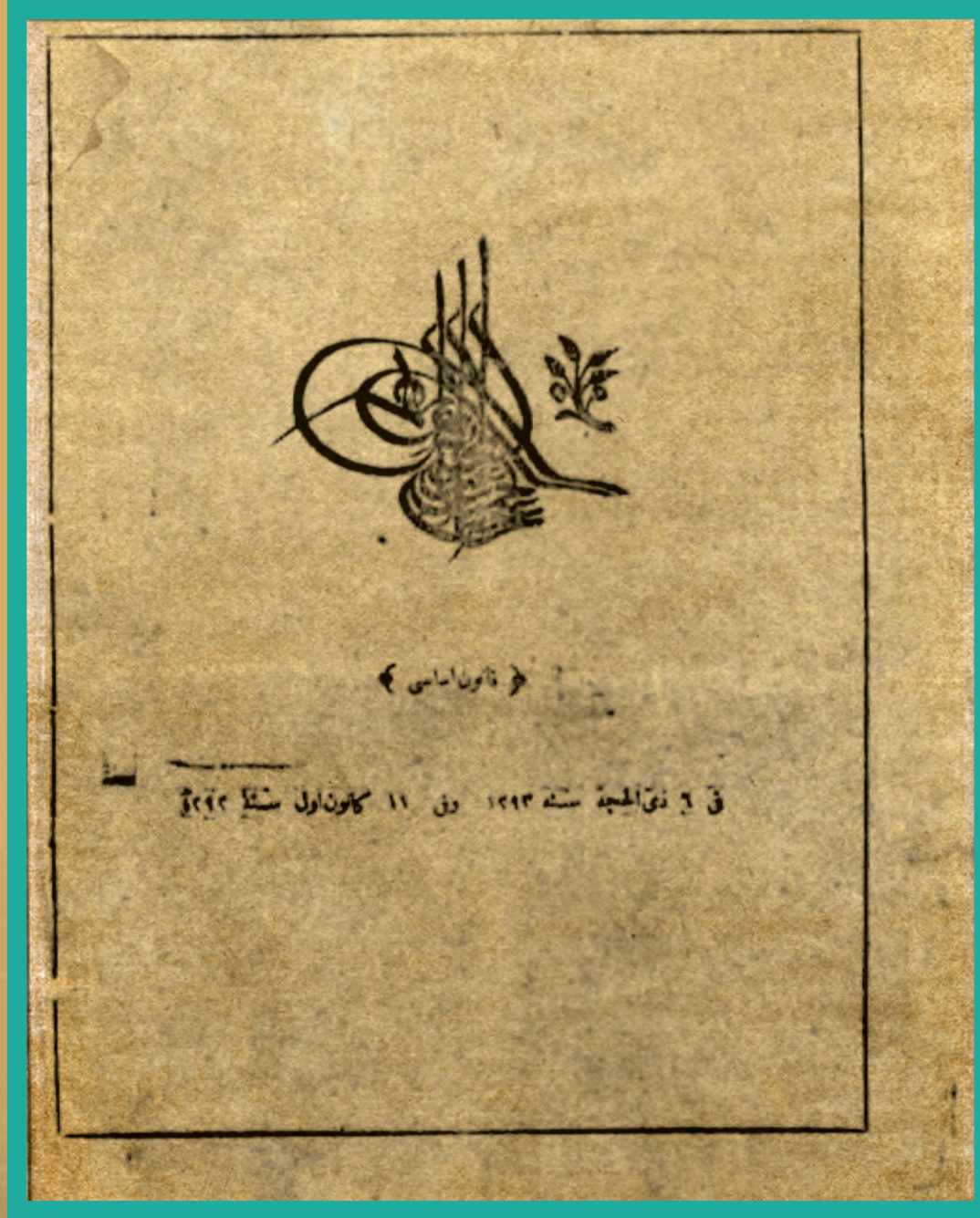
Meclis-i Mebusan Döneminde Tutanak

23 Aralık 1876 tarihli Kanun-ı Esasi'ye dayanarak 18 Mart 1877 tarihinde açılan Meclis-i Mebusanda görüşme tutanaklarının hokka takımları kullanılarak kayıt altına alındığı görülmektedir.

Bu dönemde Sadaret Tezkeresi'nde belirtildiği üzere zabıt kâtiplerinin eğitiminin öngörüldüğü, başka belgelerde ise Meclis-i Mebusanın 14 Şubat 1878 tarihinde fesholunmasına kadar Mecliste yapılan görüşmelerin steno ile stenograflarca tutulduğu anlaşılmaktadır.

Ancak Parlamento görüşmelerinde tutulan tutanakların 1910 yılındaki Çırağan Sarayı yangınında yok olduğu anlaşılmış ve bu dönem Meclis-i Mebusana ait stenografi ve rika örneklerine arşivlerde rastlanılmamıştır.

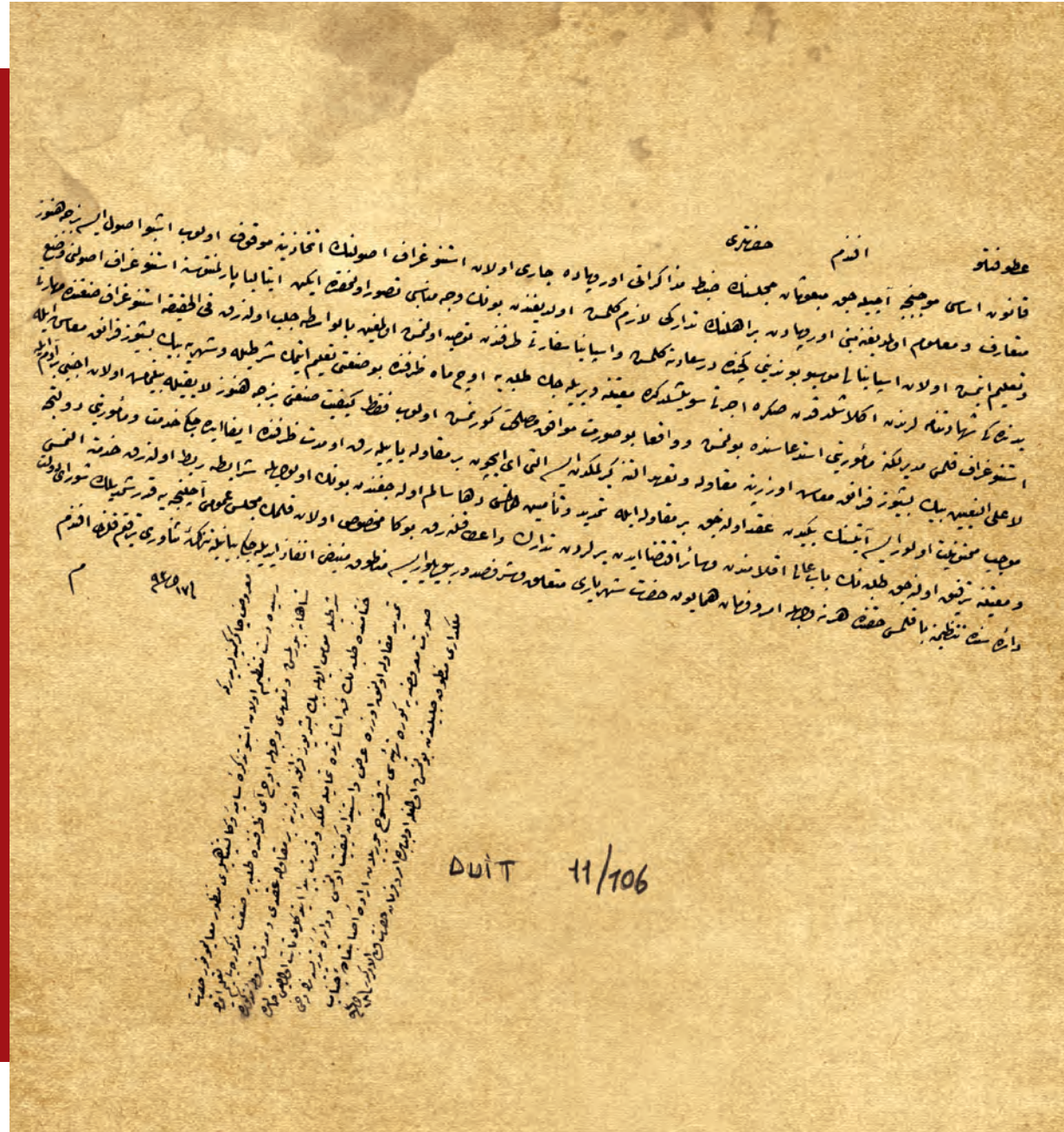

Kanun-ı Esasi'nin kapağı

Sadaret Tezkeresi

Kanun-ı Esasi gereğince açılacak Mebusan Meclisinin görüşmelerinin (müzakeratının) Avrupa'da cari olan stenografi usulüne göre kaydedilmesi, ancak bu usul hakkında pek fazla malumat bilinmediği, Avrupa'dan bir ehlinin tedarikinin lazım geldiğine dair tezkiredir. Mabeyni Hümayun Başkitabetinden yayınlanan İrade-i Seniyye (Padişah Onayı) ile taahhüdü üzere Mecliste görev yapacak stenograflara bu sanatı (stenografiyi) üç ay zarfında öğretecek olan Mösyö Bondini'ye ayda 1.500 frank ödenmesi ve belirtilen süre zarfında talebelerin öğrenmeye başladıkları tespit edildiğinde sözleşme süresinin uzatılması yönündeki Sadaret Tezkeresi aynen kabul edilmiştir.

17 Zilhicce 1293 / 3 Ocak 1877.
BOA, DUIT. 11/106

۲ ۹۲/۴۵۰۲

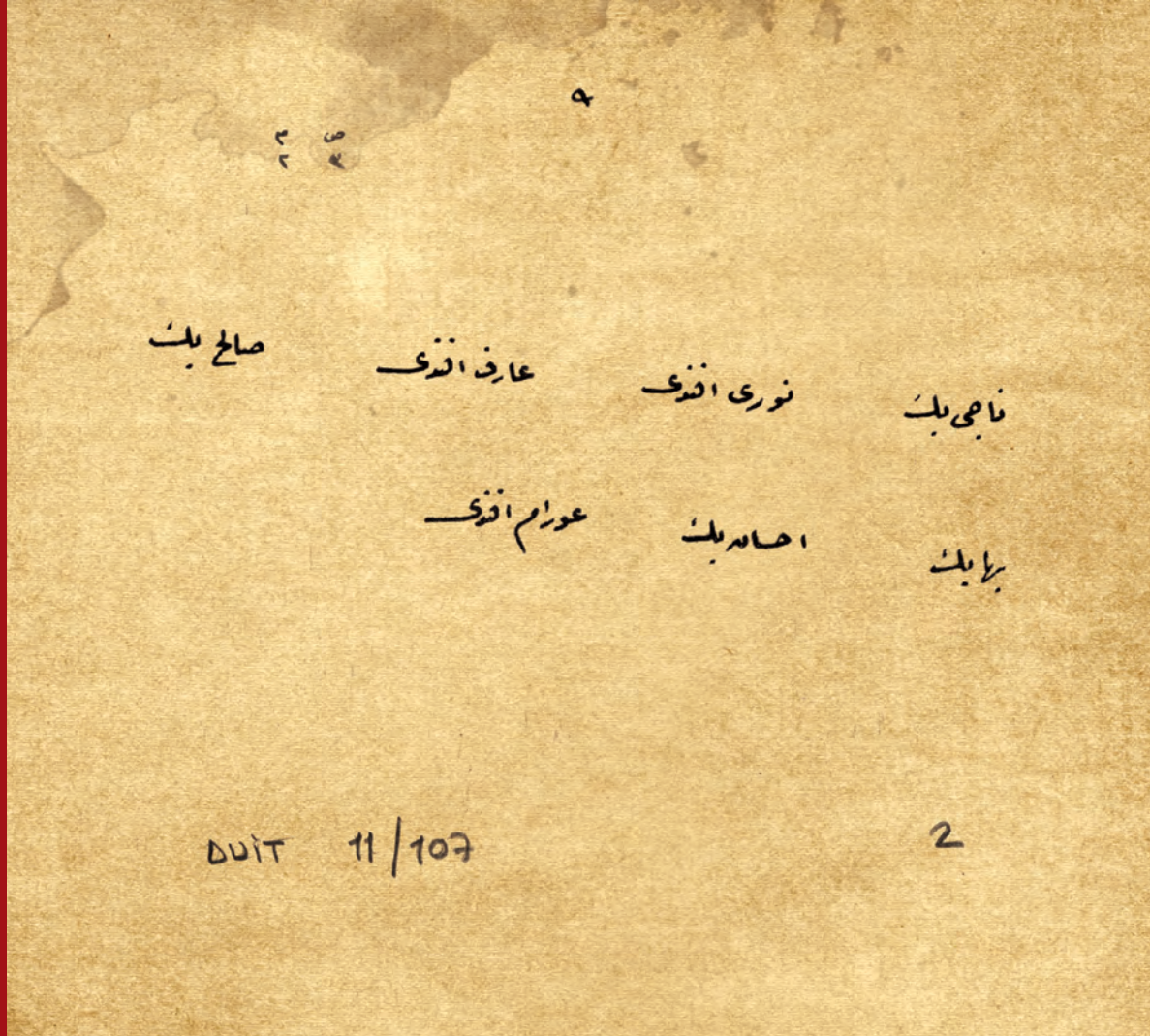
[illegible]

DUIT 11/108

25

Heyet-i Mebusandaki konuşmaların stenografi kurallarına göre kaydedilmesi irade-i seniyye ile kural olarak kabul edildiğinden, stenografi diploması alan kâtiplerin zaten kalemlerinden maaş almakta oldukları ancak stenografi işleri için yedi kişiye Meclis-i Umumi tahsisatından yedi yüz ellişer kuruş verilmesi gerektiği yönündeki 1294 Za 13/1877 11 19 tarihli Sadaret Tezkiresi üzerine Padişahın 1294 Za 18/1877 11 24 tarihli İrade-i Seniyyesi (padişah onayı) ile aynen kabul edilmiştir.

[illegible]

Naci Bey
Nuri Efendi
Arif Efendi
Salih Bey
Baha Bey
İhsan Bey
Avram Efendi

BOA İ. DUİT 11/107-2

Meclis-i Mebusanın toplantısında
stenograf heyetinde olanların maaş
miktarlarını gösterir listedir:

2500	Arif Efendi "mümeyyiz"
1500	Nuri Efendi
1500	Naci Bey
1500	Salih Bey
1500	Baha Bey
1500	Mesud Bey
1500	İhsan Bey
1500	Avram Efendi
1500	Fehmi Efendi
1500	Küçük İhsan Bey
1500	Nureddin Bey
1500	Rıfat Bey
1500	Hüseyin Hüsnü Bey
1500	Voro Efendi (Evrak tertibat memuru)

22000

14 ketebe

18 Zilkade 1294 / 24 Kasım 1877
BOA İ. DUİT 11/109-3

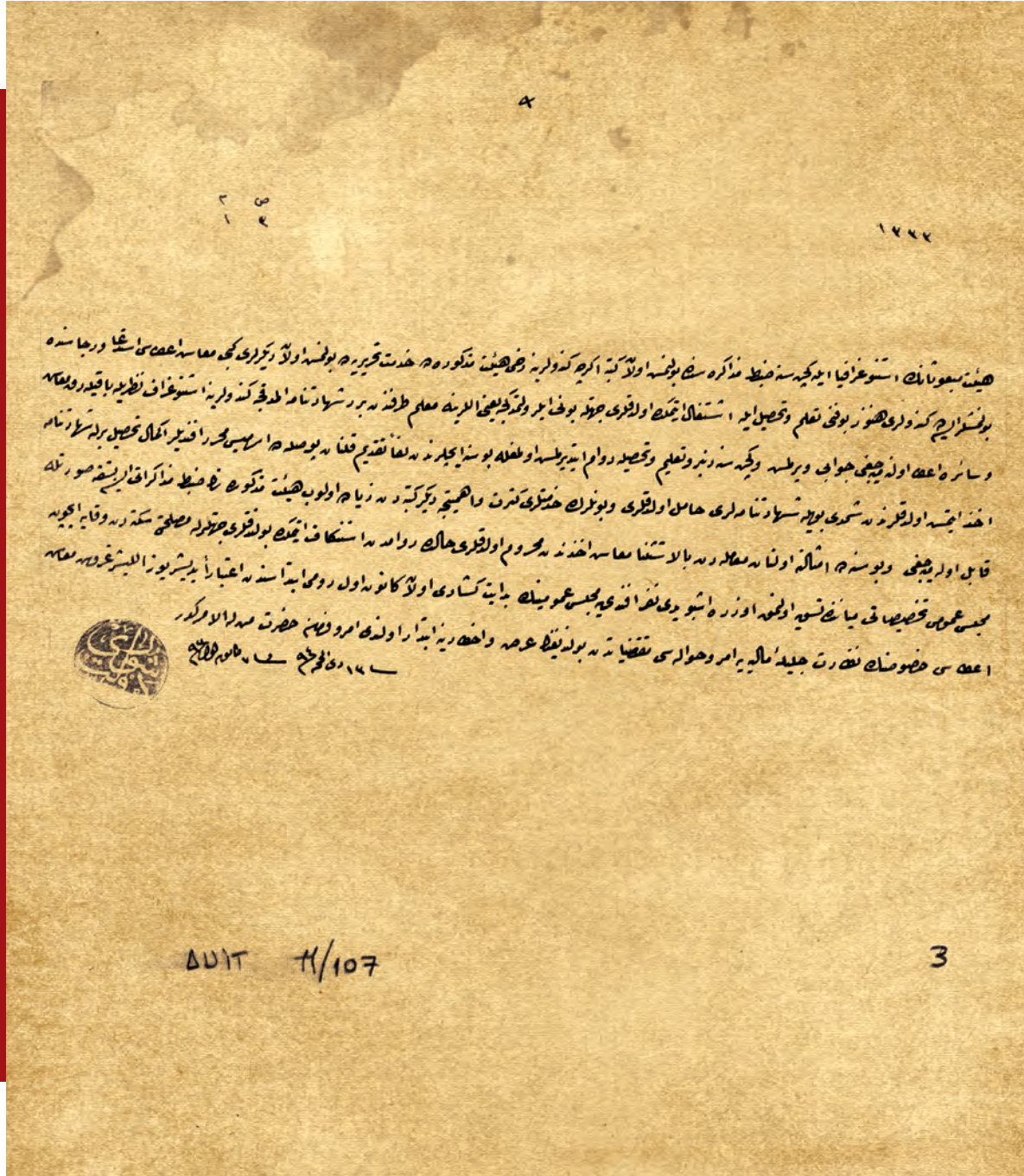
مجلس بمصونانك مدن اجتمع في استوفانك شهرى ارجوزى
معه مقدارى

٢٥٠٠
١٥٠٠

عارف افندى "مميز"	٢٥٠٠
نورى افندى	١٥٠٠
نحى بك	١٥٠٠
صالح بك	١٥٠٠
عالم بك	١٥٠٠
ضفوت بك	١٥٠٠
احسان بك	١٥٠٠
اورام افندى	١٥٠٠
فهمى افندى	١٥٠٠
كوجاك احسان بك	١٥٠٠
نور الدين بك	١٥٠٠
رفعت بك	١٥٠٠
حسين بك	١٥٠٠
دور افندى . اورام ترتيبه ماور	١٥٠٠
	٢٤٠٠٠
كسر	١٢

DUIT 11/109

3

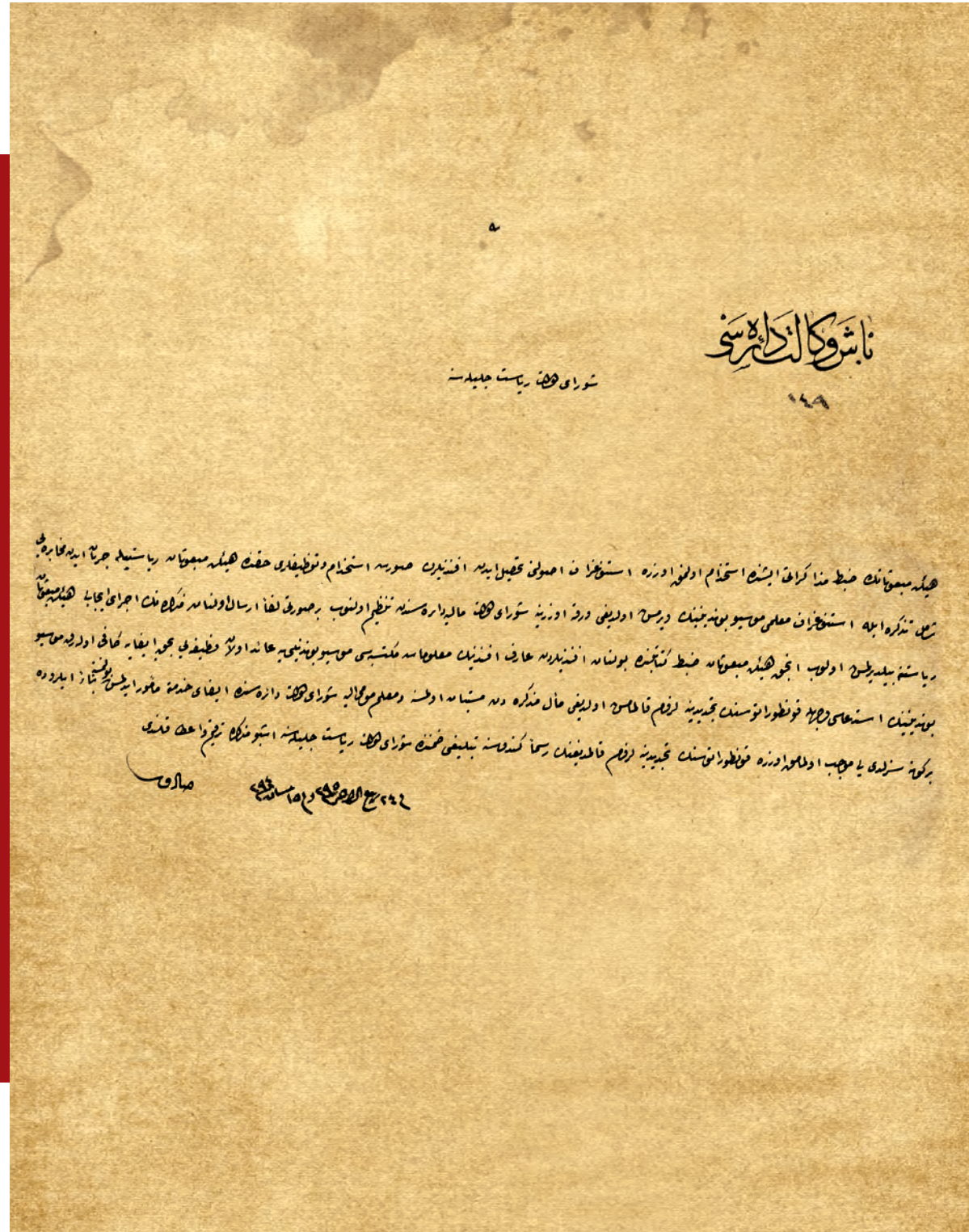

Heyet-i Mebusanın görüşme tutanaklarını stenografya ile kaydetmiş olan kâtiplerin heyette yazı hizmetlerinde bulunan kâtiplere verildiği gibi kendilerine de maaş verilmesini istemeleri üzerine, kendilerine henüz stenografiyi öğrenmekte oldukları ve diplomaları olmadıkça kendilerine stenograf denilemeyeceğinden maaş da verilemeyeceği cevabı verilmesi üzerine, eğitimlerini tamamlayan ve isimleri bildirilen şahısların diploma aldıkları, bunların görevlerinin çokluğu ve önemi kâtiplerden daha fazla olduğu, heyetin görüşme tutanaklarının da başka şekilde yapılamayacağından Meclis-i Umumi tahsisatından ödenmek üzere yedi kişiye Meclis-i Umuminin açılış başlangıcı olan Kânunuevvel başından itibaren yedi yüz ellişer kuruş maaş verilmesi ile ilgili konu Şûra-yı Devlet tarafından Maliye Nezaretine bildirilmiştir.

13 Zilhicce 1294 / 19 Aralık 1877
BOA İ. DUİT 11/107-3

Heyet-i Mebusan zabıt kitabesinde bulunan Arif Efendi stenografi işleri için yeterli bulunduğundan Mösyö Bondini'nin kontratosunun yenilenmesine gerek olmadığı Başvekâlet Dairesinden Şûra-yı Devlete bildirilmiştir.

24 Rebiyülahir 1295 / 27 Nisan 1878
BOA ŞD 2889/00015-12

مقدم مجلس دكانتیه یومیه دی بونری نام ذات طرفنده تقدیم اولده استعاضامه نك ترجمه سید

نظامی حاکمیه
مجلس

استوغرافی قلمی کتایبه لاری بوندیه برسه مقدم برلایم تقدیم ایلمکجه حکومتیه استعاضای عقیبه نرکالی انعام ایلم قبول ایلمدی
بریم یی بر اصولک اتحادیه اولارده تجربه لازمه ایلانیه تعلیمیه ایلمدی بناؤ عید جا کرلی کال غیرته ایلمه مباشرت ایلمدی
دولت عدم رسیده سنده ناسی مجلس معوناتک برنجی اجتماعک مطلوب دهم تجربه ایلمکله اولارده اولارغیه سوری دولت
نیسی دولتو یاتا حفره مجلس معوناتک ایلمی اجتماعک دیکه یقین سکر ماه مدت دهاموقفا خدمت عقیبه نه ددایم
مجلس مذکورک انقصادیه استوغرافی اصولک لزومی جانب ریاسته تصدیقه اولار بلایم ایلمی تجربه قطعیه ایل
احکامک امرتقدیر ایلمک استوغرافی قلمی مدیرکته تعیین مقدر ایری محالک محرمیه استوغرافی اصولی احداث
دنا سیم ایلمه اولارغیه نظورک مکافاة طبعه مقیم بوغیه معنی عقیبه مدنه تحفه مطلوب حاصل اولار بلایم
یهیمه اولارغیه بر قایم سنده مقدم استوغرافی قلمی محالک مدیرکته تعیین مخصوصه معطف عید دکانتیه
بدرنجی دنا سیم ایلمه اولارغیه نظورک مکافاة طبعه مقیم بوغیه معنی عقیبه مدنه تحفه مطلوب حاصل اولار بلایم

Meclis-i Mebusanda stenografi kaleminin kurulması ile ilgili daha önce bir rapor hazırlamış olan ve kalemi kurmakla görevlendirilen Pompedi Bondini'nin böyle yeni bir usulün uygulanmasında vaktinin yetersizliğinden Meclisin birinci toplantısında kalemin kuruluş ve işleyişiyle ilgili gerekli tecrübeler elde edilemediğini, sekiz ay sonra yapılacak ikinci toplantıya kadar tecrübe kazanması amacıyla hiç olmazsa birkaç sene bu kalemin müdür veya öğretmenlik görevine tayini hakkında verdiği dilekçesi.

19 Cemaziyelevvel 1295 / 21 Mayıs 1878
BOA HR. TO 464/25

Stenograf Muallimi Mösyö Bondini Şûra-yı Devlete gönderdiği yazıda; kendisinin stenograf muallimliği müdürlüğüne getirilmesini talep etmiştir. Ancak Meclis-i Mebusan görüşmelerinin özel işaretlerle kayda geçirilmesini öğretmek üzere görevlendirilen ve Padişah iradesi gereğince hakkında kontrato düzenlenen Mösyö Bondini'nin görev süresi daha önceden sekiz ay kadar daha uzatılmış olduğundan ve yetişmelerden Arif Bey stenografi işleri için yeterli bulunduğundan Mösyö Bondini'nin kontratosunun yenilenmesine gerek olmadığı yönünde görüş bildirilmiştir.

[illegible]

تاریخ	مترجم	مصحح	ترجمه و طریقی	نوع ترجمه	ملفوظات
۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱۶ Haziran 1878	BOA HR. TO 464/36				

Dersaadette bir stenografi heyetinin kurulması konusundaki müracaatı üzerine hükûmetin Meclis-i Mebusanın toplantı zamanında denenmek üzere sekiz ay süreyle çalışmasını teklif ederek bu zaman sonunda da Stenografi Kalemi Müdürlüğüne tayin edileceğini ve hiç olmazsa kontratının birkaç sene uzatılacağı konusunda kesin teminat ile göreve başlayan ve yapılan denemede de Meclis-i Mebusan Başkanlığıyla bazı üst dereceli memurların takdirini kazanan, Osmanlı Devleti'nde bu yeni usulü uyguladığından dolayı bir mükafat da istemeyen ancak kesin tayin istediğinde kendisinin açıkta bırakılarak öğrencilerinden Arif Efendi'nin bu göreve tayin olunmasıyla haksızlığa uğradığını, buna karşılık birkaç sene Stenografi Kalemi Müdürlüğüne tayinini isteyen Pompedi Bondini'nin Sadarete arzı.

16 Haziran 1878
BOA HR. TO 464/36

Mösyö Bondini gönderdiği yazıda, Meclise stenograf usulünün getirilmesi ve yerleşmesinde yaptığı çalışmalar sonucu görev süresinin uzatılarak stenografi kalemi muallimliği müdürlüğüne getirilmesini talep etmiştir.

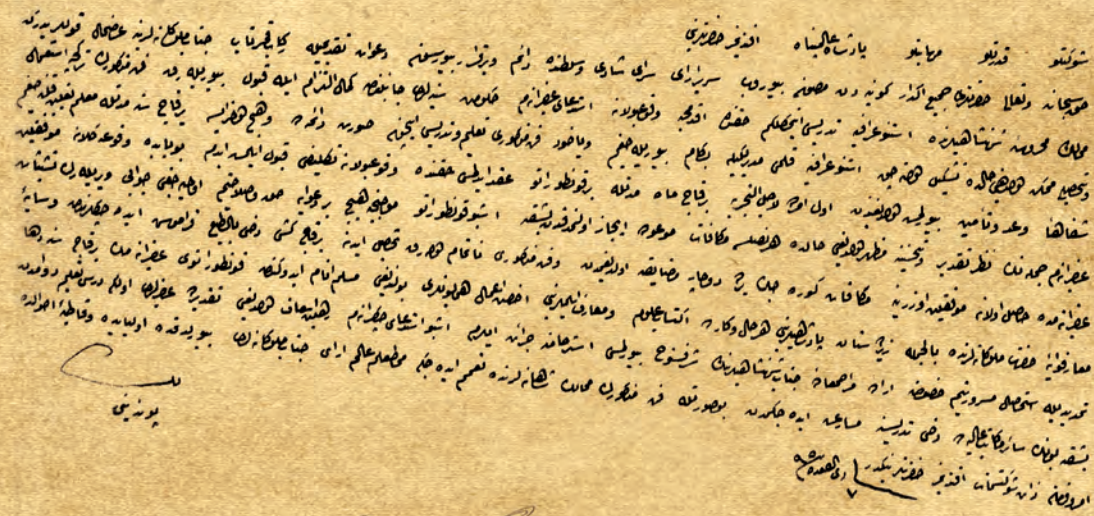
مقدم جليل دكانتيهجه يومه دى بوندني نيم ذات طرفه تقديم ارشاد اشه عاناه نك ترجمه

الله اعلم

نظام خلیفہ عثمینیہ
محمد علی پاشا

استوفا قلم کتار دى بوندني برنم مقدم برلايم تقديم ايدىکيم حکمت نيه انعاى عطفه من کمال انرايم اليه
قبل ايدىم فقط بويکي برامولک اخاذني اول امر تجربه لازم ادرسه تعلیمه ايميدى نياز عيه جاكرى
کمال غيرتم ايسه بارتد ايميه ايسه و قلم عدم معصنه ناسى مجلس مبعوثانک برنجي اضماعه مطلوبه
تجربى مکه اول مامه اولدغه شوى دولته نيش دولتيات خفقه مجلس مبعوثانک ايجي اضماعه دلييه
يفى سكرام مدت دها موقتا خدمت عطفه دردم مجلس مذکورک انفاذيه استوفاي اصولک لردى
جانب رياسته تصديقه اولد بيلک ايجيه بر تجربه قطعه اجل انجکلکى امر ايتيم ايدىم به تجربه ده مکه استوفاي
قلم مديركه تعيين مقدم ايدى ماملت محروسه استوفاي اصولک امدات و تاسيس ايميه اولدغه طواري
مکانامه قلم مقدم برقيسه معن عطفه مده تمره مطلوب مجلس اولد بيلک ايجي اولد ايسه بر قلم مديركه
استوفاي قلم مملکتى و مديركه تعيين مخصوصه ماملت عيه دكانتيه نيك بيرنجى و سكرام بر لى
ايدىم اولد بيلک دها مکه اولدغه مضمون مملکتى

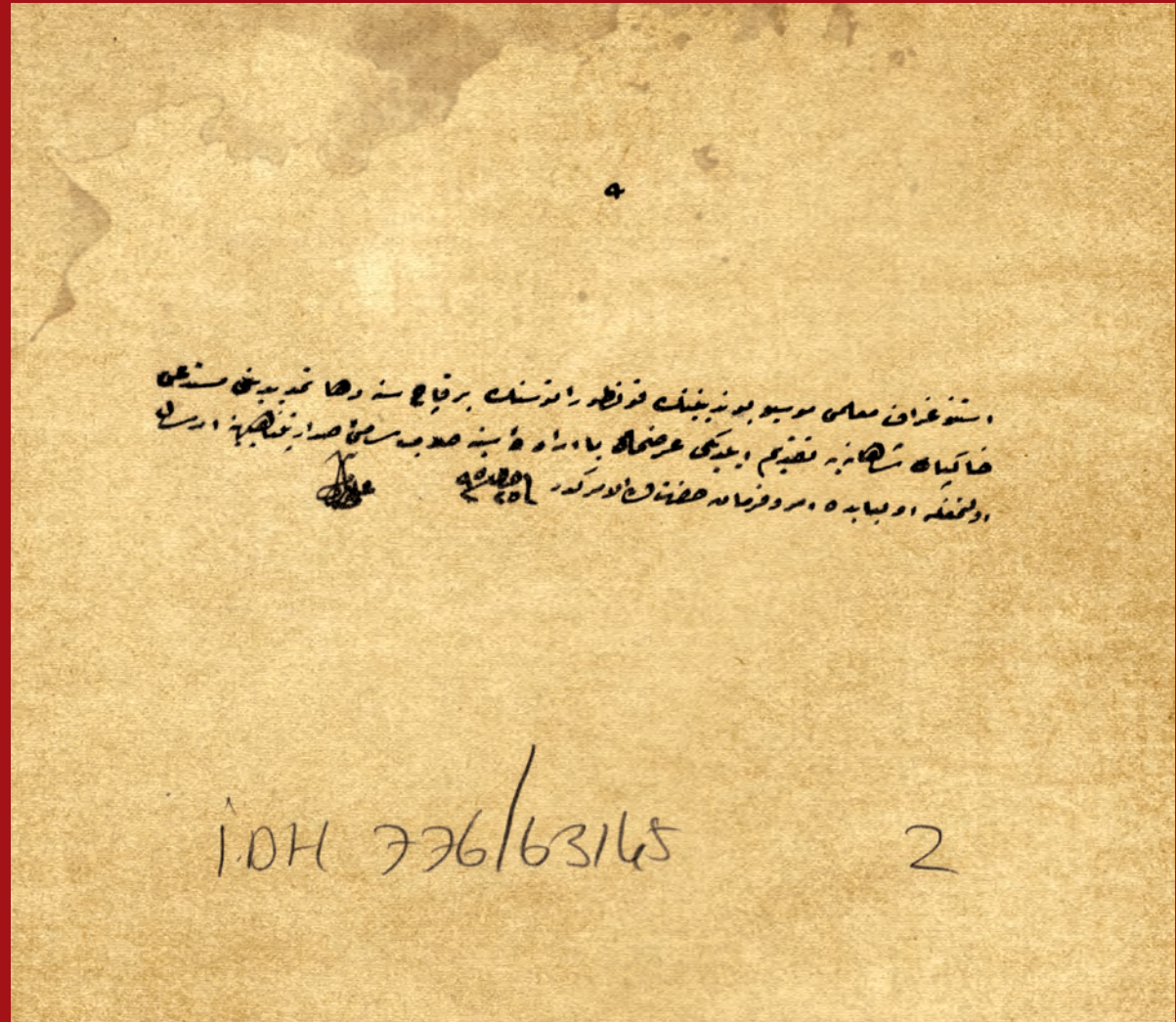
BOA ŞD 2889/00015-1

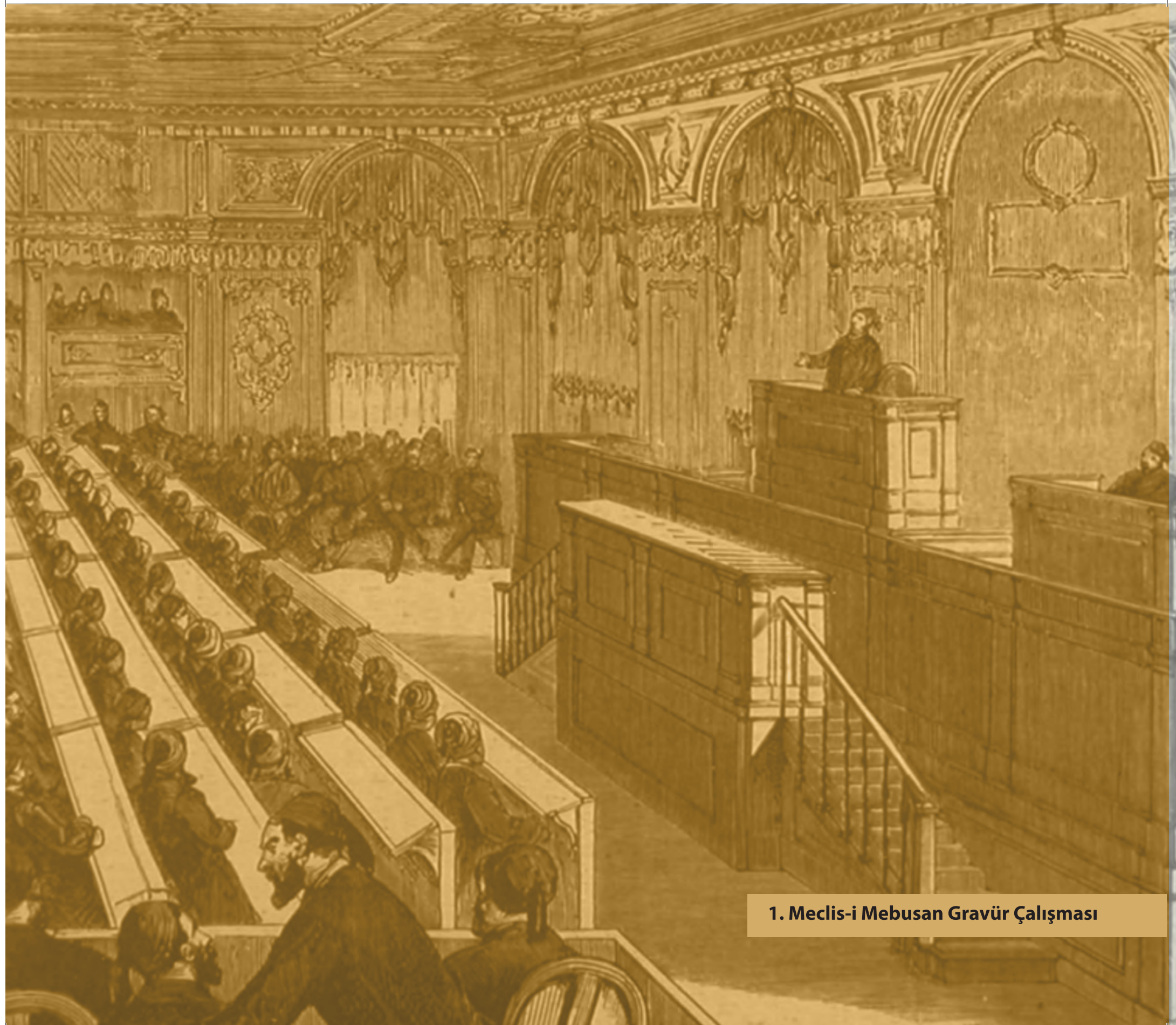
10H 776/6345

07 Zilkade 1295 / 03 Kasım 1878
BOA İ. DH 776/63145

**Stenografi Öğretmeni Mösyö
Bondini'nin kontratının uzatılması
için Saraya takdim ettiği dilekçesi
üzerine Padişah'tan çıkan "olur"
Sadaret makamına gönderilmiştir.**

25 Zilkade 1295 / 21 Kasım 1878
BOA İ.DH 776/63145

1. Meclis-i Mebusan Gravür Çalışması

2. Meclis-i Mebusan Döneminde Tutanak

Yaklaşık otuz yıl aradan sonra 17 Aralık 1908 tarihinde II. Abdülhamit tarafından yeniden açılan Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyanda yapılan görüşmelerin tutanakları hokka takımları kullanılarak zabıt kâtiplerince tutulmuştur.

Meclis-i Âyanın bir toplantısında “1. Meclis-i Mebusanda görev yapan stenograflar gibi yeniden stenograf yetiştirilip Mecliste görevlendirilmesi” konusu bir mebus tarafından dile getirilmiş olup bundan da 2. Meclis-i Mebusanın ilk yıllarında stenografinin kullanılmadığı ancak sonraki yıllarında stenografların görev yaptığı bazı belgelerden anlaşılmaktadır.

11 Nisan 1920 yılına kadar yaklaşık on iki yıl süren 2. Meclis-i Mebusan döneminin ilk yıllarındaki görüşmelerin Osmanlıca el yazısı rikayla zabıt kâtiplerince, ileriki yıllarda ise stenograflarca tutulduğu, ardından bu tutanakların temize çekilerek birleştirildiği yine belgelerden ortaya çıkmaktadır.

Yapılan müzakereler tutanak altına alınmadıkça Meclisin hiçbir kararının kesinlik kazanmadığına ilişkin arşivlerde yer alan eser, tutanağın öneminin ortaya konulması bakımından dikkat çekicidir.

Osmanlı’da 1900’lü yıllardan itibaren Fransızca, ardından Osmanlıca klavyeli daktiloların kullanılmaya başlandığını görmekteyiz. Sarayda 1920’li yıllara kadar Latin harfli daktilonun hariciye işlerinde kullanıldığı görülmekte ancak daktiloların Parlamento hizmetlerinde ve tutanak hizmetlerinde kullanılmadığı, İç Tüzük gibi uzun metinlerin ise matbaada basıldığı belgelerden anlaşılmaktadır.

Stenografinin Türkçeye tatbiki ile ilgili ilk kitabın 6 Ağustos 1916 tarihinde bir Alman profesör tarafından Meclis-i Mebusana takdim edildiği görülmektedir.

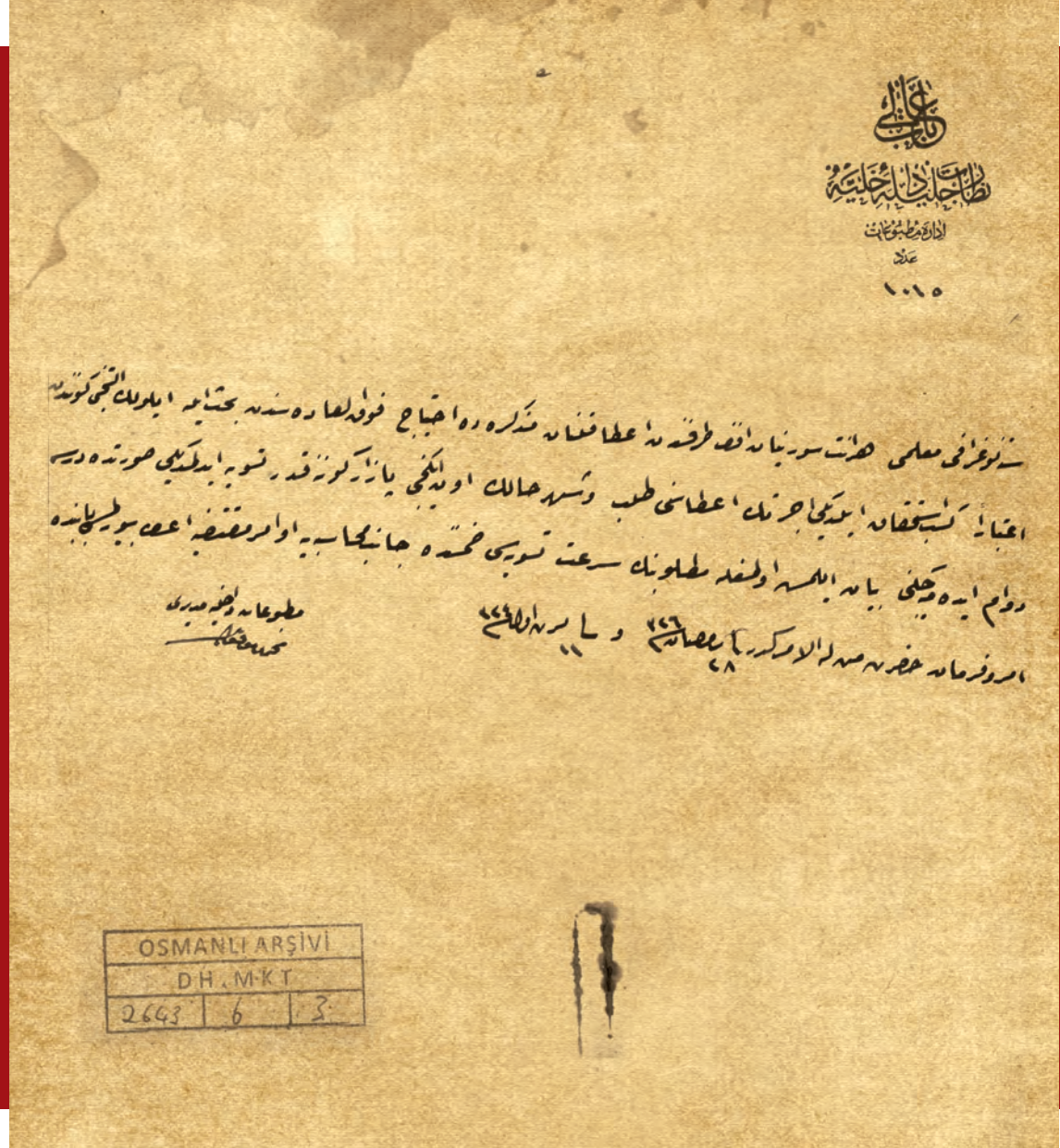
1 Haziran 1917’de Osmanlıca ilk stenografi kitabı hazırlanmıştır.

Meclis-i Mebusan dönemi tutanakları devlet arşivlerinde ve TBMM Kütüphanesinde bulunmakta olup 1908’den günümüze Meclis tutanaklarına TBMM resmî İnternet sayfasından da ulaşılabilmektedir.

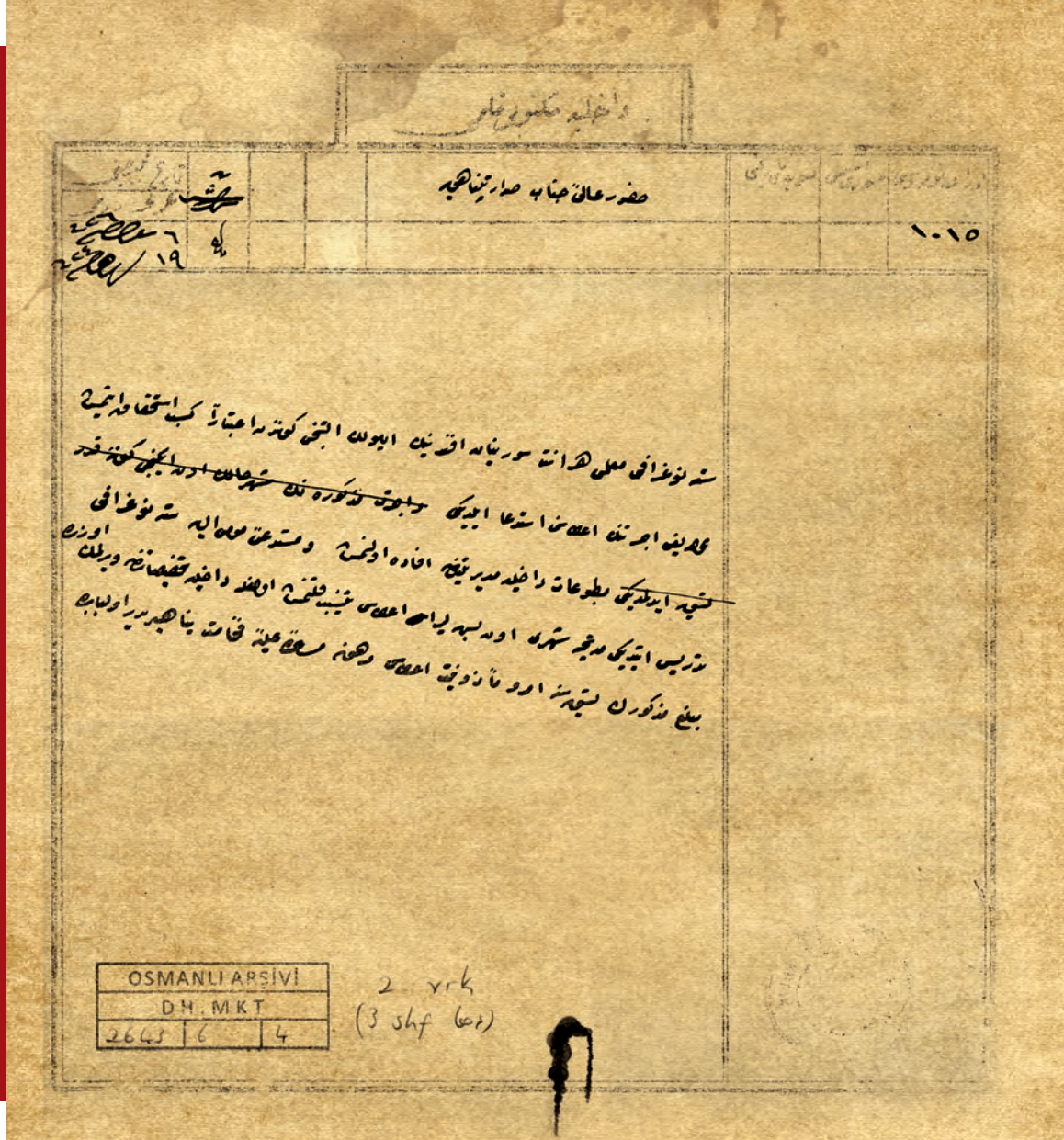
Yaklaşan Mebuslar Meclisi seçimi kadar, seçilen mebusların Avrupa parlamentolarında olduğu gibi yapacakları konuşmalarının aynı anda ve söylendiği gibi kayda geçirilmesinin önemine dikkat çeken Fransız Stenografi Akademisi üyelerinden Hrant Surniyan, kendi buluşu olan Türkçe stenografi sistemini tanıtmak ve uygulamak istediğini, şartları kabul edildiği takdirde de göreve hazır olduğunu Sadarete bildirmiştir.

[illegible]

Stenografi Öğretmeni Hrant Surniyan Efendi, 6 Eylül tarihinden itibaren biriken maaşının 12 Teşrinievvel Pazar gününe kadar ödenmemesi durumunda derslere devam edemeyeceğini bildirdiğinden bir an önce gereğinin yapılması konusunda Matbuat İdaresi, Dâhiliye Nezaretini bilgilendirmektedir.

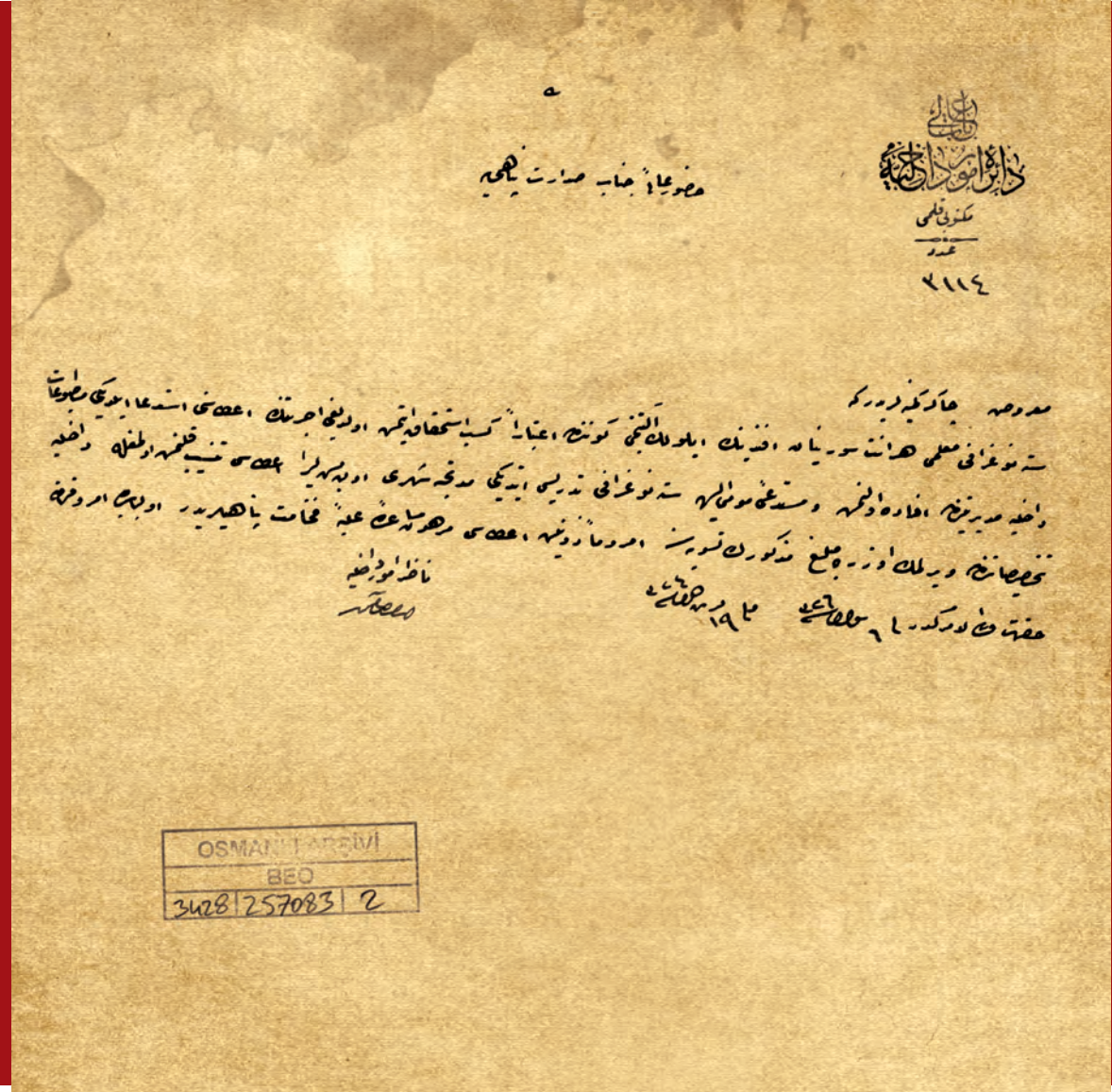
28 Ramazan 1326/ 24 Ekim 1908
BOA DH. MKT 2643/6-3

Stenografi Öğretmeni Hrant Surniyan'ın 6 Eylül tarihinden beri ödenmeyen maaşıyla ilgili Matbuat İdaresinin yazısı üzerine kendisine eğitim verdiği sürece aylık 15 lira ödenmesinin ve bu meblağın Dâhiliye tahsisatından karşılanmasının kararlaştırılmış bulunduğu Sadarete bildirilmiştir.

6 Şevval 1326/ 1 Kasım 1908
BOA DH. MKT 2643/6-4

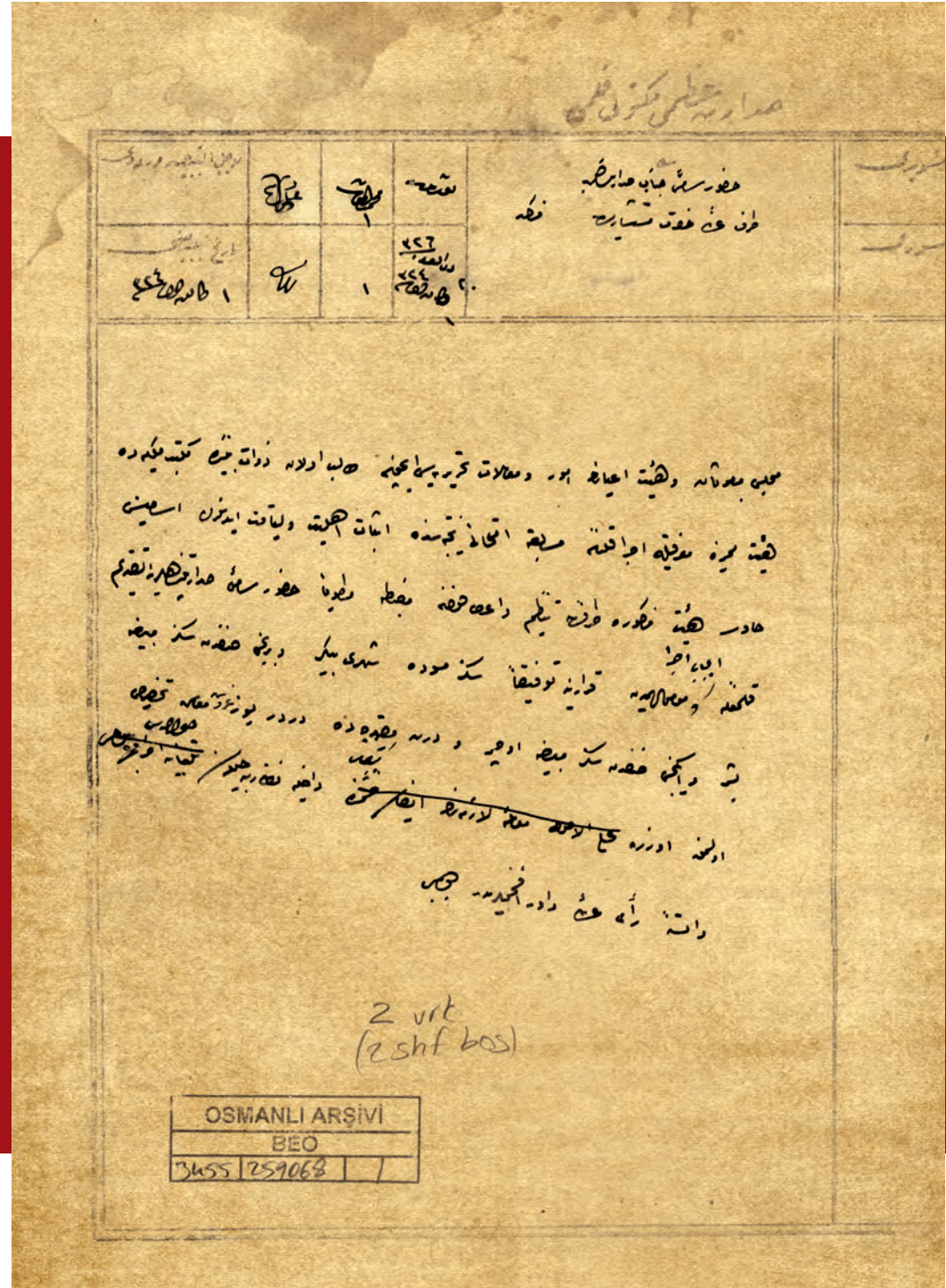
Stenografi Öğretmeni Hrant Surniyan Efendi'ye stenografi eğitimi vermeye başladığı 6 Eylül tarihinden itibaren aylık 15 lira ödenmesinin Sadaretçe uygun görüldüğü Dâhiliye Nezaretine bildirilmiştir.

13 Şevval 1326/ 8 Kasım 1908
BOA BEO 3428/257083

Meclis-i Mebusan ve Heyet-i Âyanın yazı işlerini yürütmek için talip olan adaylar arasında Mülkiye Mektebinde yapılan imtihanda ehliyet ve liyakatini ispat edenlerin isimleri Sadarete sunularak gereğinin yapılması ve bunlardan sekiz müsevvide (yazıyı oluşturan) aylık biner ve birinci sınıftan sekiz mübeyyize (yazıyı temize çeken) beşer ve ikinci sınıftan sekiz mübeyyize üçer ve dört mukayyide de dörder yüz kuruş maaş verilmesinin Dâhiliye Nezaretine bildirilmesi tavsiye edilmiştir.

20 Zilkade 1326 /14 Aralık 1908
BOA BEO 3455/259068

رسالتی
ع
۷۷

حضرت امام محمد باقر

[illegible]

OSMANLI ARŞIVI		
BEO		
3712	278363	2

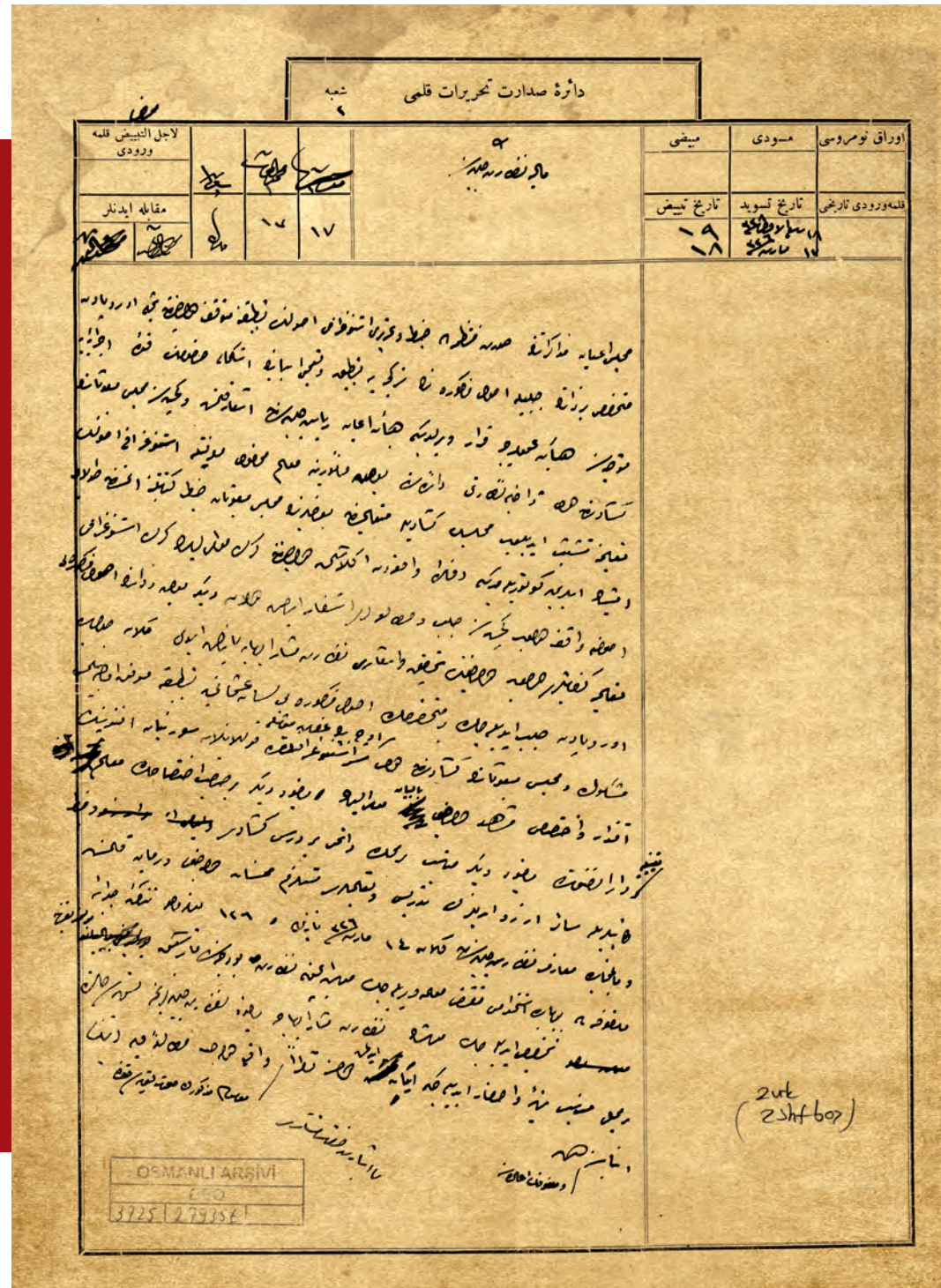
Meclis ve mahkeme müzakerelerinin eksiksiz bir şekilde yazıya geçirilmesinde stenografi usulünün tatbikine ihtiyaç duyulduğundan Avrupa'dan uzman bir zatın getirilerek bahsi geçen usulün Türkçeye tatbik edilip yaygınlaştırılması hususunun yürütme kuvvetine tavsiye edilmesine karar verildiği Meclis-i Âyan Reisi tarafından Sadarete yazılmıştır.

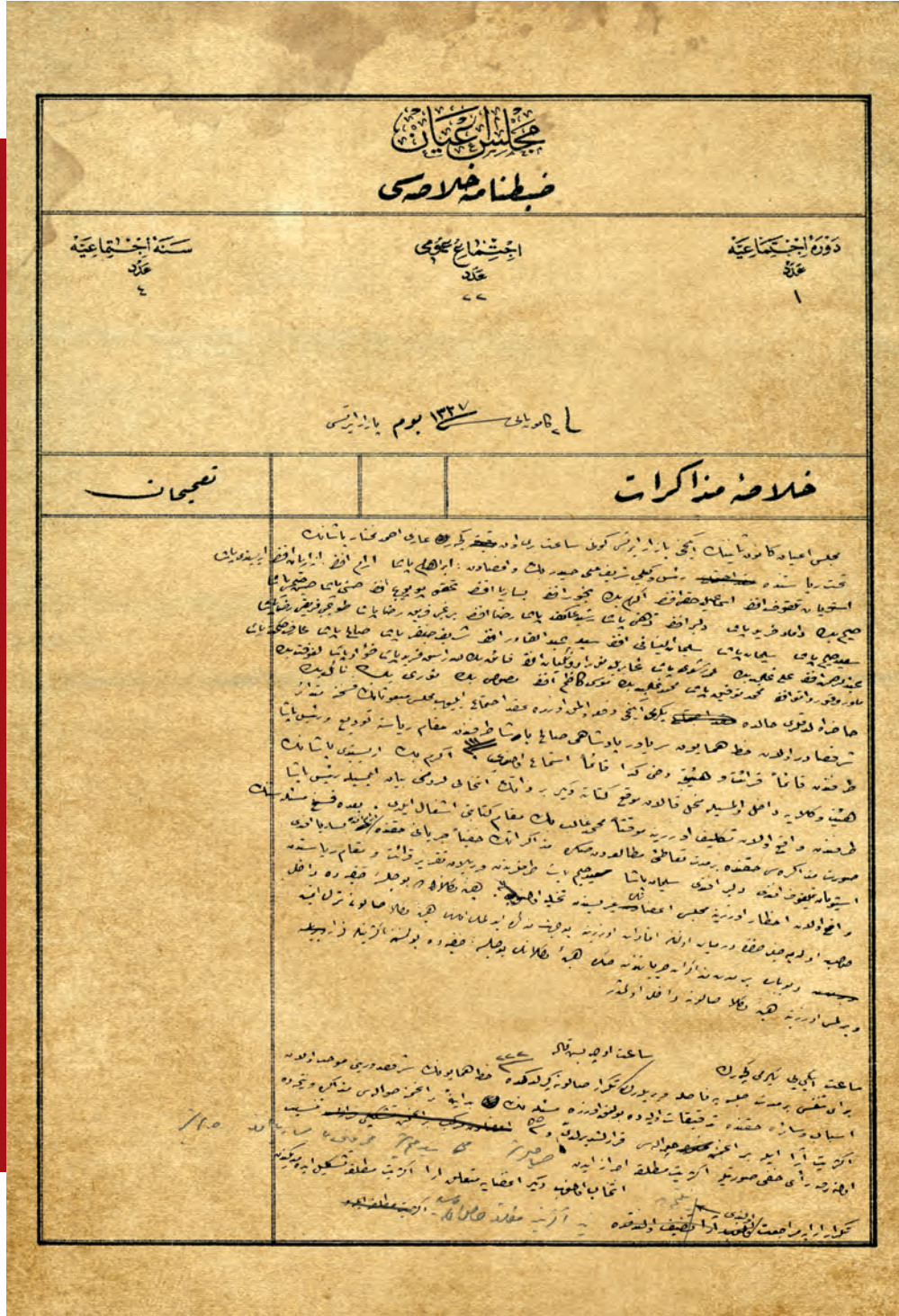
15 Safer 1328 / 26 Şubat 1910
BOA BEO 3712/278363-2

Meclis-i Âyan görüşmelerinin muntazaman kayıt altına alınması amacıyla stenografi usulünün uygulanmasına karar verilip Dâhiliye Nezareti bünyesinde yurt dışından getirtilen bir öğretici tarafından bazı memurlara bu konuda daha önce kurs verdirilmekle beraber stenografi bilen daha fazla memura ihtiyaç duyulduğundan yeni bir kurs için hangi hocalardan yararlanılabileceği hakkında mezkûr nezaretten bilgi istenmiştir.

[illegible]

Meclis-i Âyan görüşmelerinin eksiksiz bir şekilde kaydedilip yazıya geçirilmesi için stenografi usulünün uygulanmasına ihtiyaç duyulduğu ve bu usulün Türkçeye tatbik edilip yaygınlaştırılması zımında bazı çalışmalar yapıldığı ve bu meyanda bir kurs açılıp bazı memurların bu yeni yöntemle yetiştirildiği, lakin daha fazla yetişmiş elemana ihtiyaç duyulduğundan yeni bir eğitim programı tatbikinin uygun olacağı bildirilmektedir.

Meclis-i Âyan 4 Kânunusani 1327 tarihli
22'nci İnikat (Birleşim) Zabıt Hülasası
(Tutanak Özeti)

1327/1911
TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı

مصحف	ترتیب فوری و سی	اجتماع	چاپ	تاریخ	ضبط کاتب
۱	۱	۲	۱	۱۰۷۰ هجری قمری	عطف

مجلسه فی ۱۲ فروردین ۱۳۰۲

برنجی دور

د - دغنی

یکرمی الکسبی اجتماع

بازاریه، مانده نافه ۱۷۷۷

[عزای احمد مختار به نجات یابنده]

رجی علی

سراج خاصه
آقا محمد قاسم جعفری در کتب سرباد طرفه نویسی یکتای تقدیم اید و السلام و سلام فاعتراف
اینکه یکی از اعضا طرفه ده قاضی استماع الشهود

خطا می بود به صورت بند -

اعیانه کرام

اعلیٰ ادرم
ہے عیدہ بقیانہ اور آفری طرفہ بہ انتخاب اعتدال امتداد و درم جبال و صفائے حاضری
فنی امت تصمینہ بلندی بندہ قانون اسکیں بدخبردارہ میاں مبدع اعیانہ۔ ای
مدافہ ویرمنہ انتظار۔ ایرم

خیریات - افندیم، فتح باب مذکره ایچویم ساعده کزده بر ایل سوز سوزیم
 اکر بل - افندیم، ساعده بیور یورس؟ آری سید یکتا خضریند برین بر مالت یقینا ایلا ای
 ایدر مددی، یلی اکر س سوزا بر ذات یقین بیور یور
 خیریات - بوند ایچویم محمد غلب بل افندیم، جانتیم، سوزا ترخه یورک کن
 (مرد غلب بل سالت یقینا کدی)

Meclis-i Âyan görüşmelerinin hokka takımıyla tutulmuş orijinal tutanağı.

1327/1911-1

Meclis-i Âyan görüşmelerinin kurşun kalemle tutulmuş orijinal tutanağı.

1327/1911-2

Meclis-i Âyan görüşmelerinin mümeyyiz (uzman stenograf) tarafından düzeltilmiş orijinal tutanağı.

1327/1911-3

TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı

1327/1911-3

Meclis-i Âyan Zabıt Kalemi Mümeyyizi Mustafa Nedim tarafından derlenen ve yabancı dilden çevirisi yapılan “Parlamento Zabıtnameleri” isimli eser, parlamentolarda yürütülen yasama çalışmalarında zabıt tutulmasının belirleyici önemini ortaya koyması ve bu hususla ilgilenenler için bilgilendirici olması bakımından önemlidir. Eser 47 sayfadır. Eserde ele alınan ana başlıklar şöyledir: Zabıt hûlasalarının müsveddelerinin hazırlanması, onaylanması, ayrıntılı zabıtlar, Meclis-i Millî (Âyan ve Mebusanın birlikte toplandıkları olağanüstü meclis) zabıtları, Başkanın mebuslara yönelteceği uyarıların zapta geçirilmesi, encümen (komisyon) zabıtları, gizli oturumlar, Âyan Meclisi zabıtları, dış ülkeler parlamentolarında zabıt heyetleri.

‘Genel Kurulda yapılan müzakerelerin özetleri (karar) zabıt (tutanak) altına alınmadıkça Meclisin hiçbir kararı kesinlik kazanmaz. Hiçbir kanun tasarısı ya da hiçbir karar, usulü çerçevesinde zabıt özetleri Genel Kurulda (Heyet-i Umumiye) onaylanmadan yürütmeye (kuvve-i icraiye) tebliğ olunamaz. Zabıt özetlerinin düzenlenmesi ve kabulü Genel Kurula ait ise de bundan sadece Meclis-i Mebusan Başkâtibi ve kâtip üyeler sorumludur. Genel Kurulda alınan kararların aynen ya da tamamen zabıt altına alınması da yine aynı mercilerin sorumluluğundadır. Bir hata ya da itiraz vukuunda gereken açıklayıcı cevap, başkan tarafından verilir. Özellikle zıt görüşler ortaya çıktığında, her görüş sahibi konuyu kendi bakış açısına göre yorumlayacağından, şüpheyi ortadan kaldıracak makam ancak ve yalnız Başkanın mütalaasıdır.’

1911
MSA, MMB. 37 / 36

Meclis-i Âyan Nizamname-i Dâhilisi'nin 37'nci maddesi gereğince, yapılacak oylamanın tayin-i esami (isim okunarak yapılan açık oylama) usulünce tatbik olunmasına yönelik beş milletvekili imzalı önerge.

مجلس اعیانہ نظامہ داخلسہ اوتوزیدنجی مادہ کہ
موجہبہ مجلس معوانہ فنی تھمیں مینہ شرفیہ
بیرونیہ ^{صاف} ~~مصلح~~ ریاستہ قرائت افغانہ خط صایوہ ^{صاف}
ملوکات ایجاب مذاکرہ اولوہ اصل ویا فروعی
حقہ رایہ مراجعت اولوہ لازم مکرکہ تعینہ اسامی
اصولت تطبیق اولوہ تعینہ تکلیف ایدوہ

عبدالله
علیہ السلام
قائده اولوہ
۴

1327/1911
TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı

پارلاستو

مجلس مبعوثانده ناصل چالیشیلدی

بزم مملکتده مأموریت حیاتی نه غریبیدر ، مابین همیون کتابدن استمعفا
ایدورده مجلس مبعوثان باش کتابته تعین ایدلایکم زمان بی اوراده . بکله یین
وظیفه نك هنوز تشکل ایتمه مش بر وظیفه اولدیغی بیلیمدم . فی الواقع ، عینایی
مجلس مبعوثانی هنوز اون آیلق بر ماضی به مالک ایدی وبالطبع اوراده هیچ
کیمسه ایچون نه ده اول تأسس ایتمش بر وظیفه ، نه ده اوکا آکام بر کیمسه واردی .
باشدن باشه بریکیکلک ، بر مبتدیلك که معلملری بیله محتاج تعلیم ! اوتوز ایکی سه
اول فورولوب طاغیدیلان مجلسک طرز مساعیسندن بزه نقل خاطرات ایدم بیله حک
بعض دوات بوق دکلدی . فقط اونلرکده متحد ومنتظم بر اصولدن بحث
ایدمیشلرینه نظر آطن ایدرم که او مجلس دخی اخلاقه شایان تقلید بر اثر انتظام ،
براداره داخلیه اصول و نظامی وضع ایدممه مش . الحاصل ، اعضا و مأمورلره
رهبر اولمق اوزره بزم مجلسک بوتون سرمایه سی ۱ مایس ۱۲۹۳ تاریخده تشر
ایدنش اون بش صحیفه لقی ناقص بر نظامنامه داخلی ایله بی شبهه طاغیر قدر بویوک حسن
نیتدن عبارت ایدی . نظامنامه داخلیمز اوقدر ناقص ایدی - حالامری الاجرا
اولان یته اودر - واونک بیله احکامی تطبیق ایچون تجربه مز اودرجه کفایتسز
ایدی که اعضای مجلسک عدد مرتببی ، اکثریت مطلقه سی و ثلثان اکثریتی
قصص ریاضیه ایله طوغری حساب ایدم بیلیمک ایچون صحیح بر قید بوله میورد ،
بابیلامیوردی . مأمور ، کاتب ، دفتر قلم و کاغذک مبذولیتنه رغماً الک چوق
قوللا بیلان فورشون قلم ، الک متین قید دفتری حافظه وک ضاعلام دولاب جیلر
و برجوق چکمه کوزلری ایدی .

.....

فقط ضبط قلمی؟ مجلسده اونلر قدر چالیشان ، اونلر قدر حمالود ، بی آرام
وطاقتشکن برسی آلتنده ازیلن ، اونلر قدرده تقدیر و امتیازه مطهر اولان
عضو یوغیدی . اودرجه ده که بر زمانلر مجلسده ظن ایدرم ماضی لک اوزرنده
یا طمشلر ، بر زمانلر اونلر ایچون یاتاق اوطه لری احضار ایدمک ایستتمش ،
بر زمانلر اونلره طعامیه و اوتل یارم سی ویریلین دیش ... بر مدت ، بو کردباد
سی و فعالیت بنم بیله باشمی دوندردی ؛ سرسم و حیران اولدم .

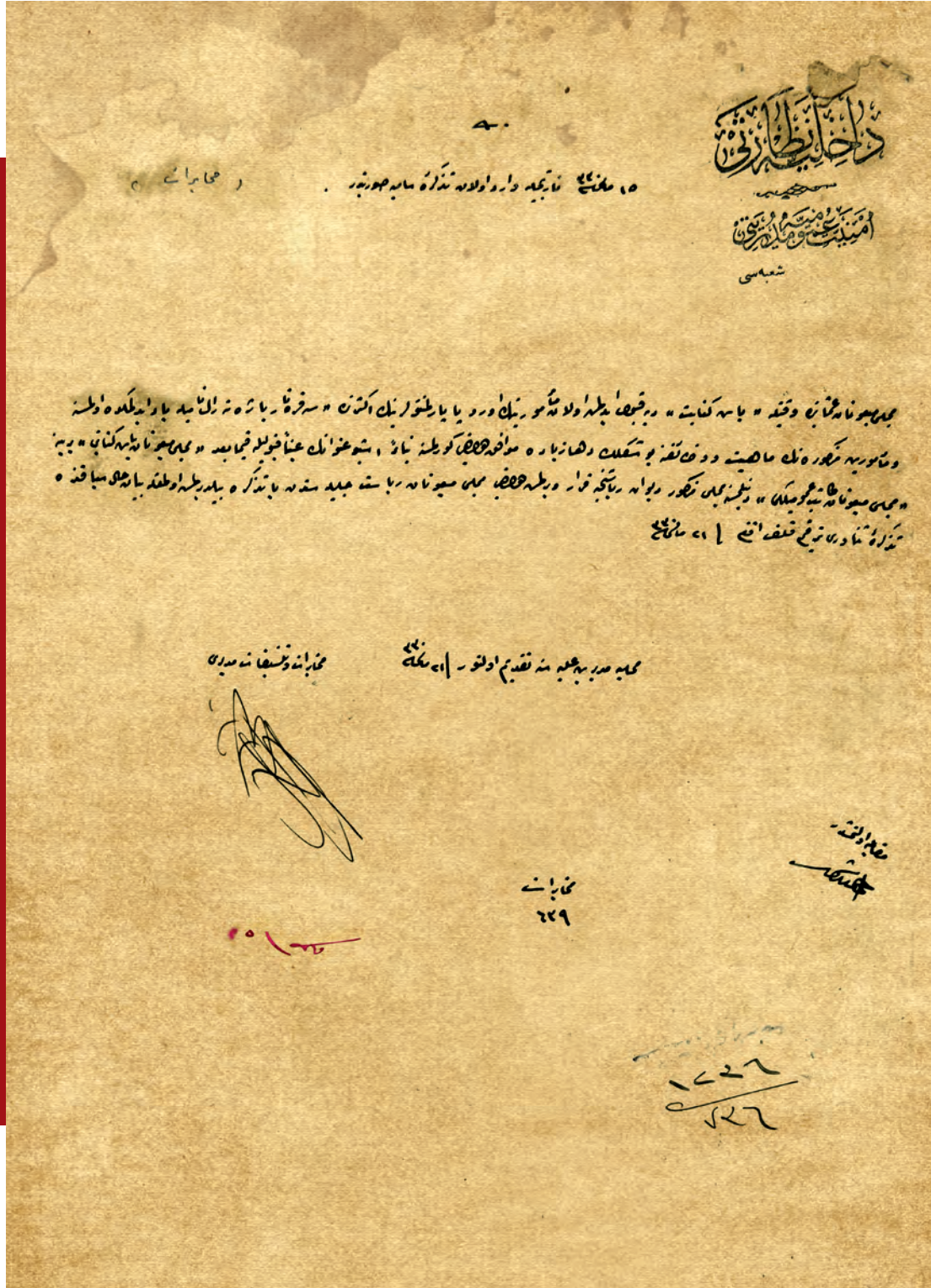
Meclis-i Mebusan Başkâtibi Mustafa Asım'ın Parlamento çalışmalarını anlattığı kitabında tutanak ile ilgili bölümler.

Fakat zabıt kalemi? Mecliste onlar kadar çalışan, onlar kadar hummâ-âlûd, bâîrâm ve takatşiken bir sa'y altında ezilen, onlar kadar da takdir ve imtiyaza mazhar olan uzuv yok idi. O derecedeki, bir zamanlar Mecliste zannederim masaların üzerinde yatmışlar, bir zamanlar onlar için yatak odaları ihzar edilmek istenmiş, bir zamanlar onlara ta'âmiye ve otel parası verilsin denmiş... bir müddet, bu girdbâd-ı sa'y ü fa'âliyet benim bile başımı döndürdü; sersem ve hayran oldum.

Şişli, 15 Mart 1330

Mustafa Asım (Meclisi Mebusan Başkâtibi)

Kaynak: Mustafa Asım, "Parlamento: Meclisi Mebusanda Nasıl Çalışıldı?", Nevsâl-i Millî, İstanbul: 1330, s. 469-480, Üzeyir Karamaş Koleksiyonu.

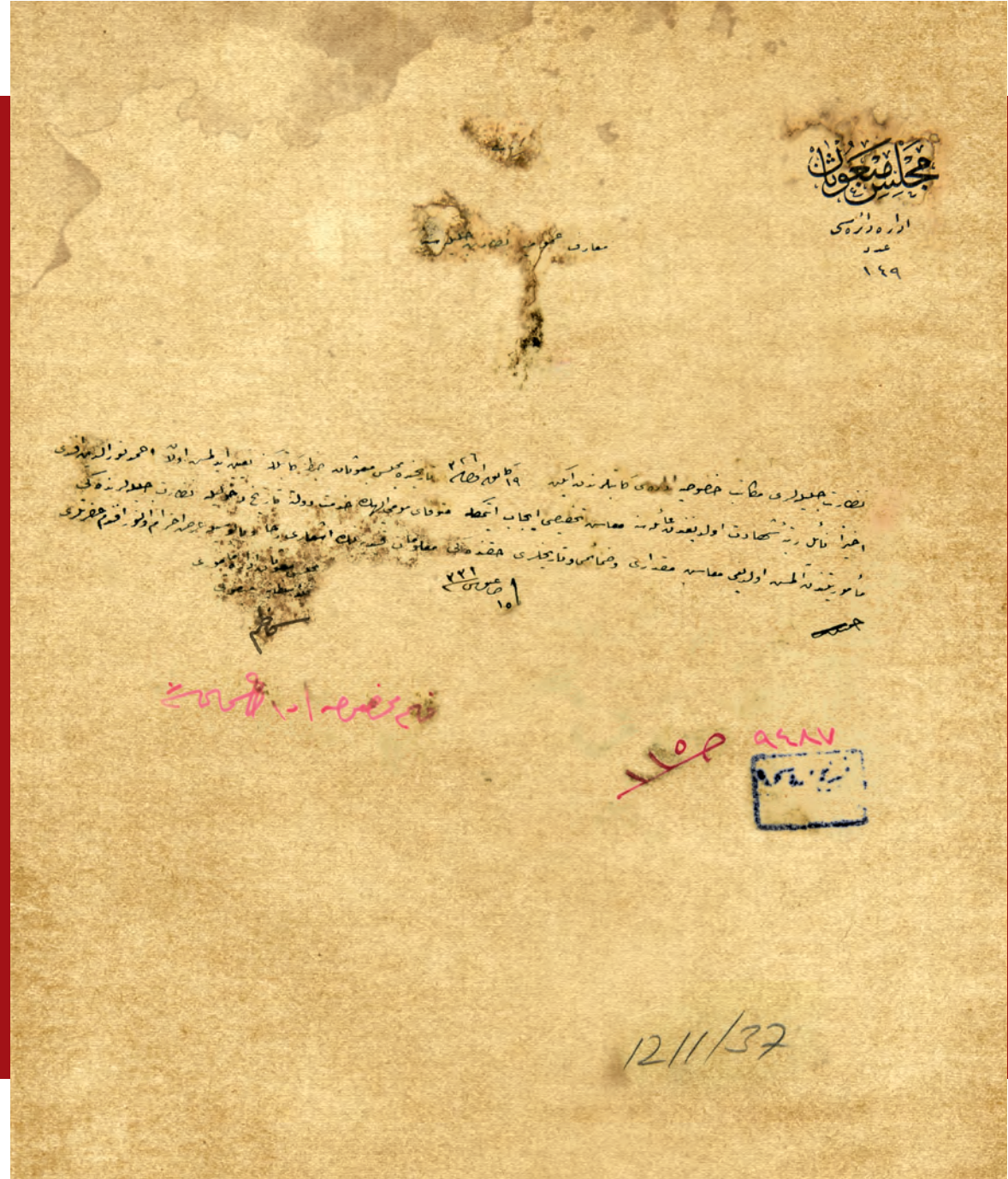

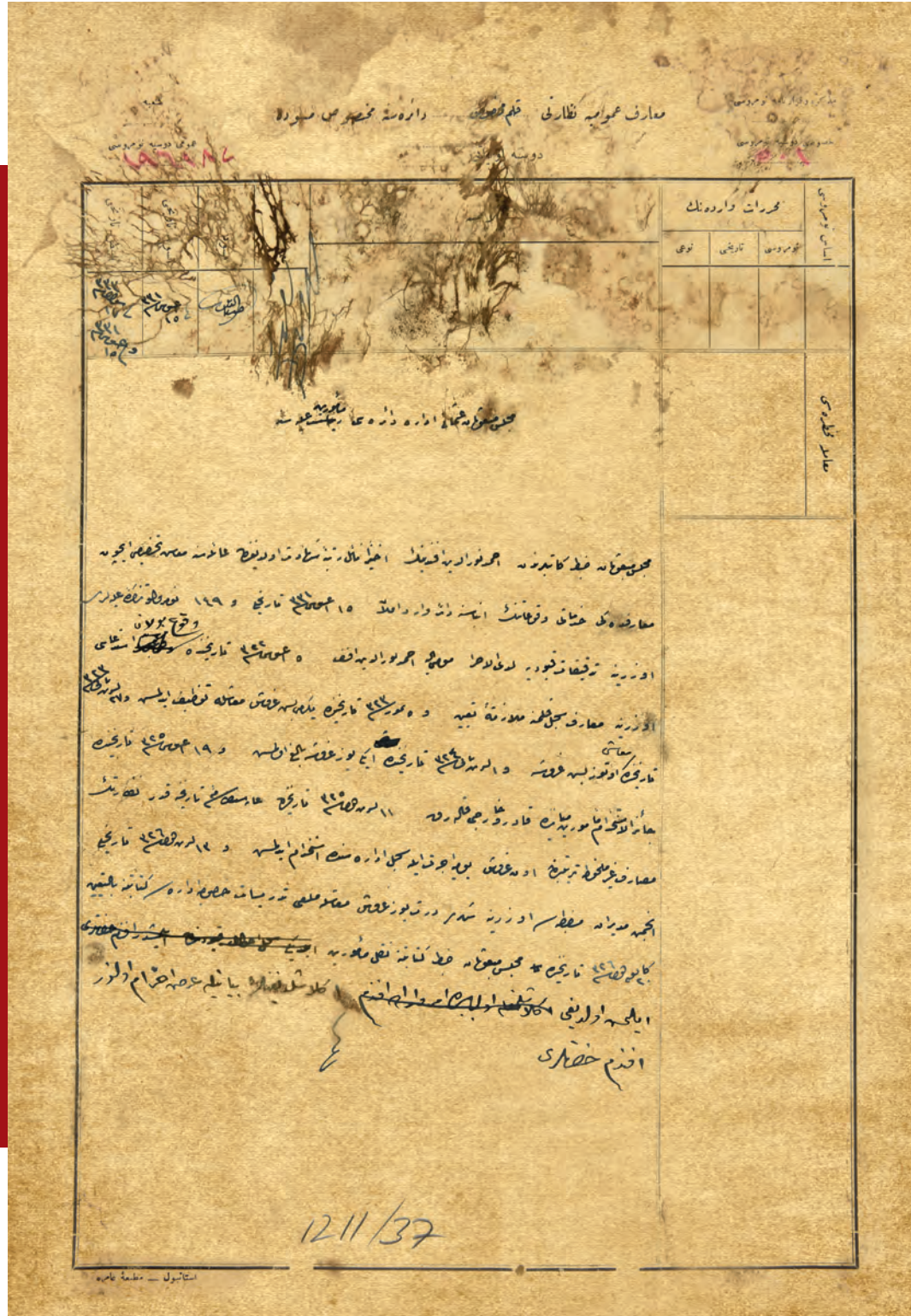
Osmanlı Mebusan Meclisinde vaktiyle "başkitabet" diye kabul edilmiş olan memuriyetin adının Avrupa parlamentolarındaki söyleyişe uygun olarak "kâtib-i umumilik" şekline dönüştürülmesi hakkında.

9 Recep 1332 / 3 Haziran 1914
BOA DH. EM. MH 85/19

Maarif Nezareti Mekatib-i Hususiye (Özel Okullar) idaresi memurlarından Ahmed Nureddin Efendi'nin Mebusan Meclisi zabıt kâtipliği görevindeyken şehit olması nedeniyle ailesine maaş bağlanması söz konusu olduğundan Maarif Nezaretindeki memuriyet sicil kaydının çıkartılarak Meclis-i Mebusan idaresine gönderilmesi talep edilmiştir.

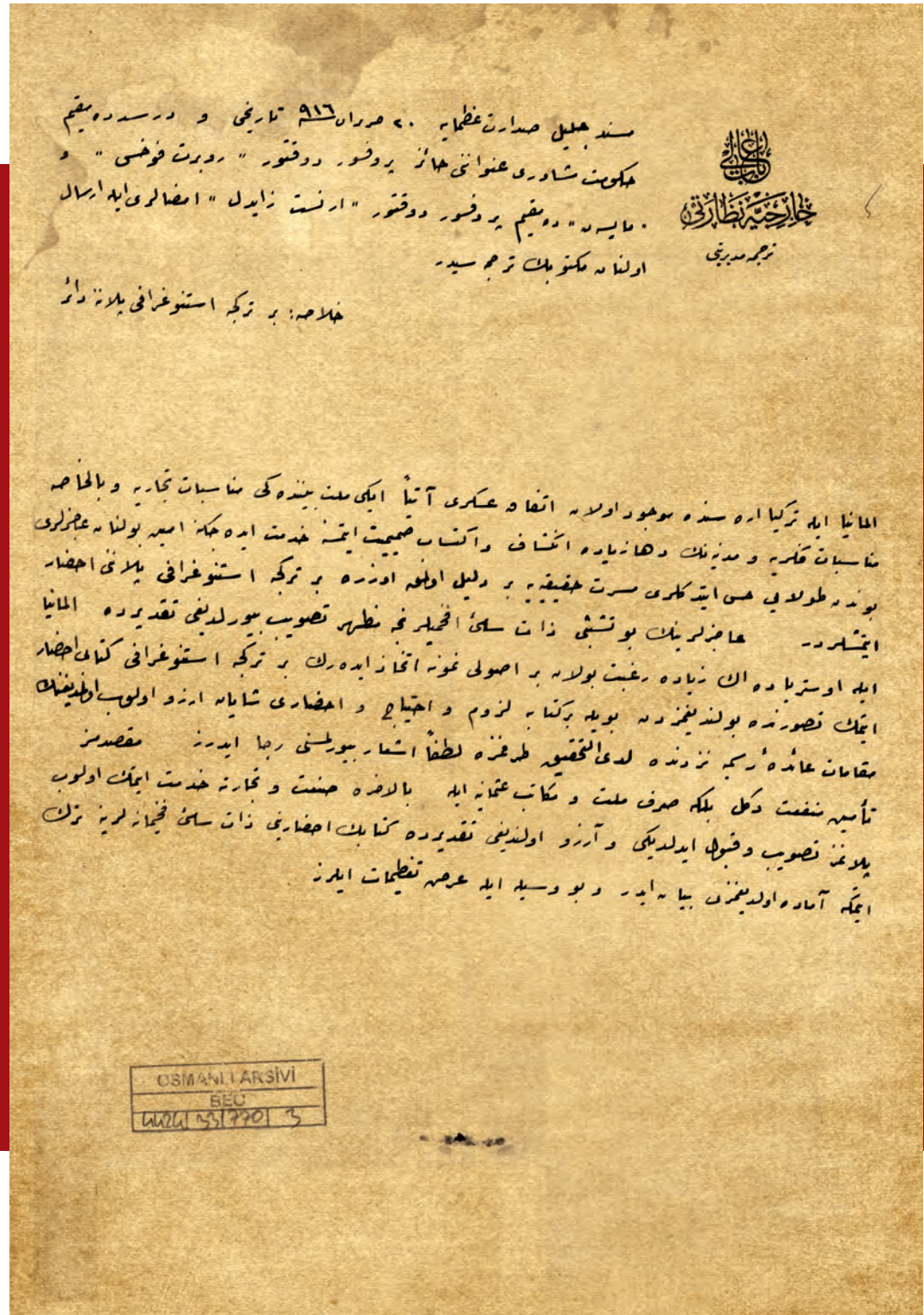
15 Ağustos 1915
BOA MF. MKT 1211/37

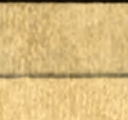

Profesör Doktor Robert Foks ile Profesör Doktor Ernest Zaydel (Saydel) isimli şahıslar kendi imzalarıyla Sadarete gönderdikleri mektuplarında Almanya ile Türkiye arasında mevcut bulunan askeri ittifakın ticari ve kültürel ilişkilerde de bir açılıma vesile olacağından emin olduklarını ve kendilerinin de bu ilişkileri pekiştirme sadedinde Türkçe bir stenografi planı hazırladıklarını ve istenirse bunu güzel bir kitaba dönüştürebileceklerini bildirerek bu tekliflerine olumlu veya olumsuz bir cevap beklediklerini ifade etmektedirler.

20 Şaban 1334 / 21 Haziran 1916
BOA BEO 4424/331770-3

ملاحظات	وزنه دار مهری	تاریخ تحصیلی	اسامی شهر تحصیل اولنان بازره غروش
			نقش ۱۳۳۳
			مارت
			نیسان
			مابیس
			خزروان
			تموز
			آغستوس
			یکون

ملاحظات	وزنه دار مهری	تاریخ تحصیلی	اسامی شهر تحصیل اولنان بازره غروش
			نقش ۱۳۳۲
			تموز و آغستوس
			ابلول
			قصرین اول
			قصرین ثانی
			کانون اول
			کانون ثانی
			شباط
			یکون

2

مجلس مبعوثان هیئت مأمورین و مستخدمین
« تصرف صندوقی »

نظامنامه

امطام عمومی

ماده : ۱ مجلس مبعوثان ماماش آلاں بالجله مأمورین
و مستخدمین ایله هیئت عسکریه و پوسته، تلفراف و تلفون و ضابطه
مأمورینی طرفندن (تصرف صندوقی) نامیه بر صندوق تاسیس
ایدلشد.

ماده : ۲ صندوق تشکیلندن مقصد ، شرکانک
هر آی معاشلرندن ترک ایدم جکری لاقول یوزده بر
غروش عائدات ایله بر سرمایه حاصل ایدوب اشبو سرمایه
شرکان احتیاجی اولانلره شهر یوزده اوتوز باره فائضه
آچمه اقراض ایتک ، بدللری دفعه و یا اقراض صورتنه
تحویلا تحصیل ایدمک اوزره حوایج ولوازم ضروریه دن لزوم
کوریلنلری طوبدن مبايعه و شرکایه فروخت ایتک و هیئت اداره نک
اتفاق آراسنه اقتران ایتک شرطیه تنیه سرمایه مداری اوله جق
معاملات تجاریه ده بولمقدیر .

ماده : ۳ صندوق مدت دوائی هیئت عمومی قرار یله قابل
تقدید اولمق اوزره ۱ تموز ۱۳۳۲ تاریخندن اعتباراً اوچ سته در.

“Meclis-i Mebusan Heyet-i Memurin ve Müstahdemini
Tasarruf Sandığı Hissedarlarına Mahsûs Cüzdan”

Meclis-i Mebusan memurlarından Zabıt Kâtibi
Midhat Bey'e ait Tasarruf Sandığı cüzdanında,
13 Eylül 1916 ile 31 Ekim 1917 tarihleri arasında
yapılmış olan işlemler kaydedilmiştir. Cüzdanın
kapağında, cüzdan sahibinin ismi, sandık idare
heyetinin üyelerinin (reis, muhasebeci, veznedar ve
iki aza) imza veya mühürleri bulunmaktadır.

Tasarruf Sandığı Nizamnamesi, cüzdanın baş
tarafında yer almaktadır ve Ahkâm-ı Umumiye,
Şerait-i İkraz ve Sandık İdaresi olarak üç başlık
altında toplam 20 maddeden ibarettir.

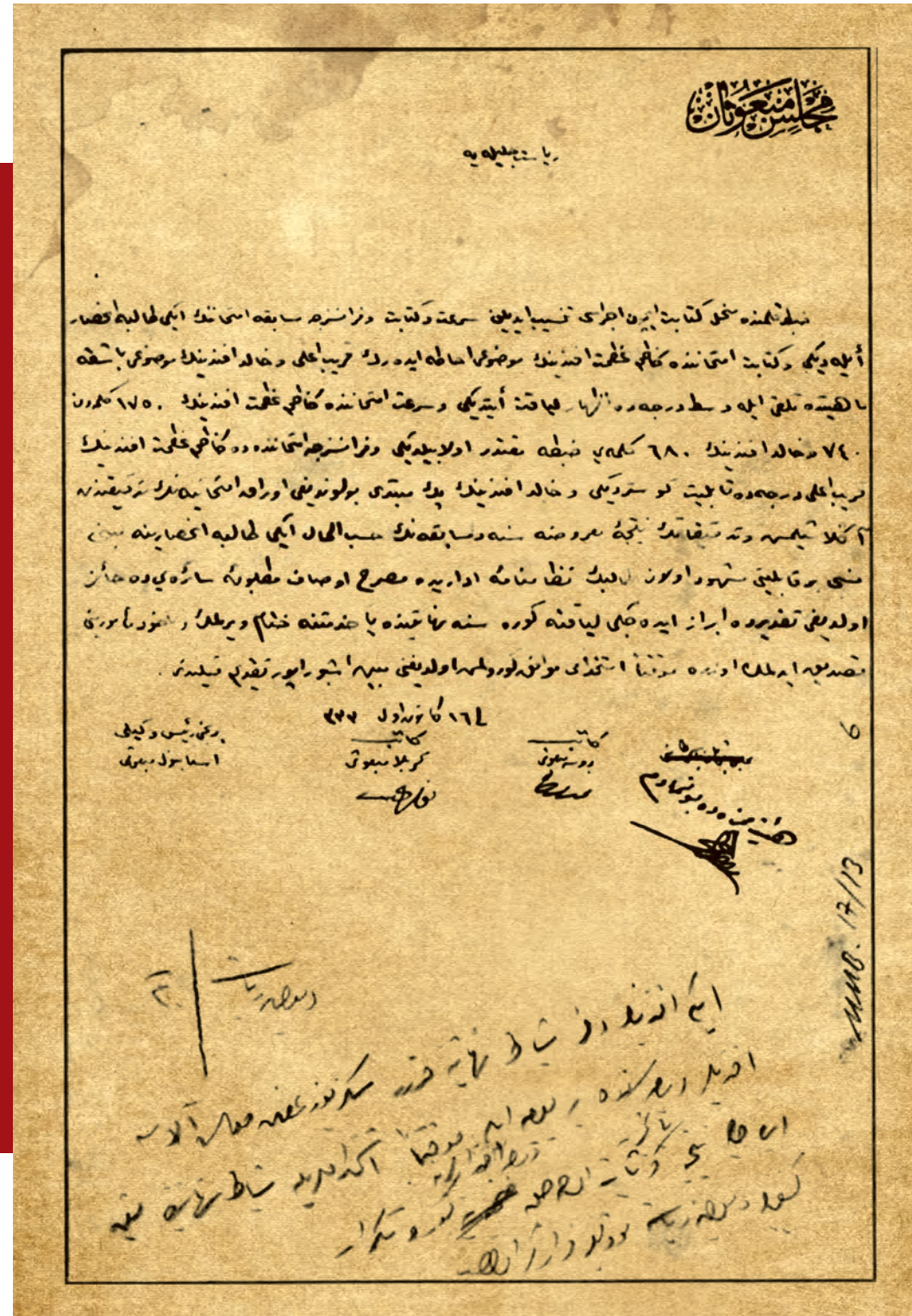
Ödeme cetvelinde sandık üyesi Zabıt Kâtibi Midhat
Bey'in 13 Eylül 1916-31 Ekim 1917 tarihleri arasında
sandık veznesine yapmış olduğu ödemeler yer
almaktadır. 13 Eylül 1916'da 23 kuruş 20 paralık
bir ödeme yapılmıştır. 23 Ekim 1916 ve 13 Kasım
1916'da ise bir önceki ödemeye göre bir düşüş
olmuş ve her ay için 11 kuruş 30 para ödenmiştir.
13 Aralık 1916'da az bir artış olmuş ve 12 kuruş
ödeme yapılmıştır. 14 Ocak 1917'de 65 kuruş,
13 Şubat 1917 ile 31 Ekim 1917 arasındaki aylarda
ise 60'ar kuruş ödeme yapmıştır.

1917
MSA, MMB. 53/36

Meclis-i Mebusan Memur ve Müstahdemleri
Tasarruf Sandığı Nizamnamesi.
MSA, MMB. 53/36

Kâtip ve Birinci Reis Efendilerin Meclis-i Mebusan Reisliğine ortaklaşa sundukları mazbatada Zabıt Kaleminde hâlihazırda boş bulunan bir kalem için hızlı okuma, kitabet ve Fransızca dallarında yapılan imtihanlarda Kazım ve Halit Efendilerin öne çıktığı belirtilmiş; kitabet, hızlı okuma ve Fransızca lisanda Kazım Efendi'nin derecesinin pek yüksek olmasına karşın Halit Efendi'nin söz konusu bu üç sınavda vasat derecede kaldığı anlaşılmıştır. Kalemin ihtiyacı göz önüne alınarak ve İdari Nizamname'de de açıkça belirtildiği üzere, ya bu memur adaylarının sene sonuna kadar muvakkaten işe alınması veyahut sene sonunda memuriyet kadrolarını kazanabilmesi seçeneklerinden birine gidilmesinin uygun olacağı teklifine karşılık aylık 800'er kuruşla sene sonuna kadar işe alınmalarına karar verilmiştir.

16 Kânunuevvel 1333 / 16 Ocak 1917.
MSA, MMB. 17/13

Meclis-i Mebusan Başkâtibi Mustafa Asım Bey tarafından Zabıt Kalemi (Tutanak) Müdürlüğüne gönderilen yazıda; Meclis-i Mebusan Genel Kurulu (Heyet-i Umumiye) müzakerelerine mahsus zabıt ceridelerinde zaman zaman önemli yanlışlıklar görüldüğü ve bunların müsamaha edilemeyecek boyutta olduğu bildirilmektedir. Bu çerçevede adı geçen müdürlüğe, zabıt işleminin daha dikkatli bir biçimde ifa edilmesi ve her memurun sorumluluğunun tespiti amacı ile 4 maddelik bir Talimat tebliğ edilmektedir. Buna göre her zabıt kâtibi Genel Kurulda kendisi tarafından tutulan zabıt evrakına okunaklı bir biçimde imza atacaktır. Kontrol eden ve düzeltmelerde bulunan mümeyyiz (Başstenograf) ve müdür de imzasını atacaktır. Matbaada

zabıtların sütun düzeltmeleri sermusahhih tarafından ifa olunacak, nöbetçi zabıt kâtibi el yazılı metni okuyarak basılacak olan metinle karşılaştırılacaktır. Nöbetçi zabıt kâtibi karşılaştırmada evvelce amirleri tarafından düzeltilmiş metni esas alacaktır. Eğer bu metinde de bir yanlışlık olduğuna hükmederse mutlaka nöbetçi mümeyyize haber verecektir. Zabıt cerideleri baskıya girmeden önce en son olarak sermusahhih tarafından okunarak imzalanacaktır. Bu talimatın hükümlerinin harfiyen yerine getirilmesi; aksi takdirde İçtüzük'ün (Nizamname-i Dâhili) ilgili maddelerince disiplin soruşturması yapılacağı ilgili merciye haber verilmektedir.

15 Kânunusani 1332 / 28 Ocak 1917.
MSA, MMB. 2/11

Meclis-i Mebusanın açılış oturumu gündemi hakkında talimat.
Talimatta, padişahın Meclisteki özel locasını teşriflerinin hemen sonrasında, Âyan ve Mebusan üyelerinin padişahın açılış nutkunu (nutk-u hümayun) ayakta dinledikleri belirtilmektedir. Ardından Kanun-ı Esasi'nin 46. maddesi gereğince mebusların yeminleri icra olunur. Bu açıklamada/talimatta yemin metni, Meclis Başkanlık Divanının, encümen ve şubelerin teşekkülü, seçim mazbatalarının tetkik ve onaylanması, geçici başkan seçimi gibi sürece ilişkin diğer ayrıntılara yer verilmektedir.

MSA, M M B. 21 / 1

Meclis-i Mebusan Toplantı Gündemi Programı.
Programda "Meclis-i Mebusan İnikadatı Ruznamesi" ibaresi yazılıdır. Ardından toplantının tarih ve saati dercedilmiştir. Programda görüşülecek gündem maddeleri hakkında kısa açıklama, layiha numarası ve matbu numarası gibi bilgiler yer almaktadır. Program Meclis-i Mebusan matbaası tarafından basılmıştır.

11 Mart 1333 / 11 Mart 1917.
MSA, M M B. 21/3

Açık oylama neticesini gösterir pusula.
Ahmet İzzet Paşa Kabinesine güven oylaması yapılmasına ilişkin, Abdullah Azmi ve arkadaşlarının önergesi sonucunda yapılan açık oylamada, 121 üye lehte oy verirken, 10 üye çekimser (müstenkif) kalmıştır. Oylamaya toplam 131 üye katılmıştır. Oylama sonucu, iki kâtip üye tarafından imzalanmıştır.

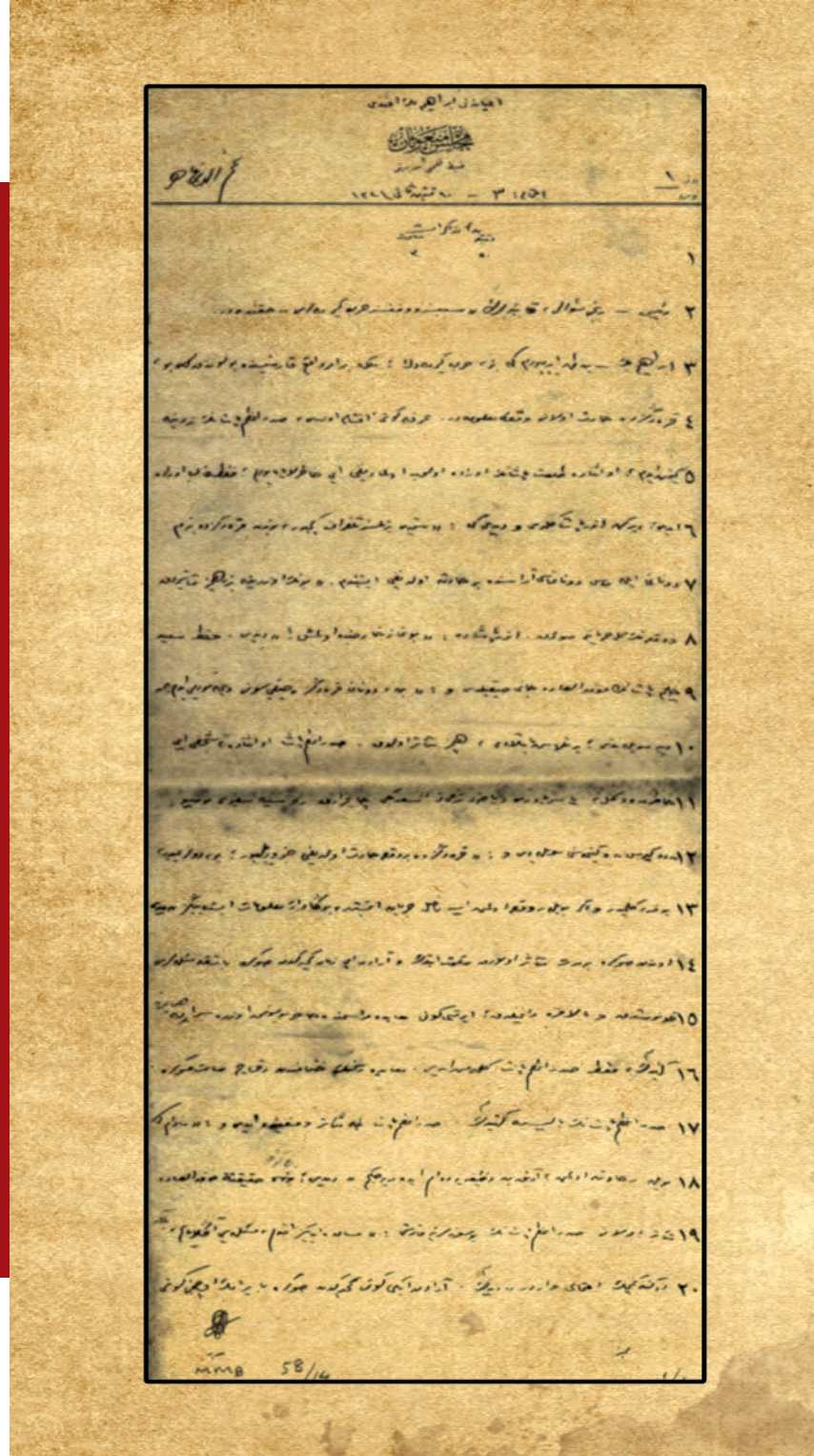
1334 / 1918.
MSA, MMB. 60/10

Ahmed İzzet Paşa Kabinesi hakkında güven oylaması işlemini gösterir pusula.
Pusulada oylamaya katılan mebusların isim ve seçim bölgeleri kayıtlıdır. Lehte ve aleyhte oy verenler, çekimser kalanların yanı sıra oylamaya katılmayanların mazeretleri (hastalık gibi), isimleri yanına yazılmıştır. Toplam mebus sayısı 256, mutlak çoğunluk sayısı ise 129 olarak gösterilmiştir.

1334 / 1918.
MSA, MMB. 52/19

Said Halim Paşa Kabinesi hakkında Birinci Dünya Savaşına “sebepsiz ve vakitsiz” girilmesine neden oldukları hakkında açılan tahkikat sonucunda Meclis-i Mebusan Beşinci Şubede ilgililerin verdikleri ifadelerin Zabıt Kalemi (Müdürlüğü) tarafından düzenlenmiş tutanaklarıdır.

**10 Teşrinisani 1334 /10 Kasım 1918.
MSA, M M B. 58/14**

۴
مقرر فی مکتوبه حایه صلیه

۱۹۰۶

قائم دولت اقدم همدی
سید ایدم عرصه واسطه جویا وارو ایدی تدریم و تقیم اولاده ۷۷ اکتوبره ۱۳۳۵ تاریخ و ۱۹۰۷۶ نووولی تذکره
سایه حیات حدیثه لایحه دیوان حرب عقی می کای ضبط مامور ایلمه اعیانه و معونات کانقده آتی اقله ایل برنده
نقده ایدم بکله معونات ضبط قلم بدیرن عایده وارو بکله می کای عیا ضبط ایدم کونیه معمر اولمده اوزره برجه
برای بویه اکتوبره ۱۳۳۵ تاریخ جویا وارو ایدی تدریم و تقیم اولاده ۷۷ اکتوبره ۱۳۳۵ تاریخ و ۱۹۰۷۶ نووولی تذکره
باسم دولتی تاریخده بالاعتبار بویه اکتوبره ۱۳۳۵ تاریخ کله کای قیدیت موجود بولونما می حرب نقده جلیه سحر باوی تردد
اولدینده ۱۹ قنوره ۱۳۳۵ تاریخ و ۱۹۰۷۶ نووولی تذکره عایده وارو ایدی تدریم و تقیم اولاده ۷۷ اکتوبره ۱۳۳۵ تاریخ و ۱۹۰۷۶ نووولی تذکره
ایضا وظیفه باسودقاری ۱۳۳۵ تاریخ بالاعتبار بویه اکتوبره ۱۳۳۵ تاریخ کله کای قیدیت موجود بولونما می حرب نقده جلیه سحر باوی تردد
او واسطه جویا وارو ایدی تدریم و تقیم اولاده ۷۷ اکتوبره ۱۳۳۵ تاریخ و ۱۹۰۷۶ نووولی تذکره

دیوان حرب عقی

۱۹۰۷۶

OSMANLI ARŞIVI
BEO
4593/344455-2

Divan-ı Harb-i Örfi yargılamalarını kayda geçirme görevi verilen altı memur ile onlara nezaret eden Meclis-i Mebusan Zabıt Kalemî Müdürü Daver Bey'e verilecek birer buçuk lira yevmiyenin vazifeye başladıkları 24 Nisan 1335 tarihinden itibaren ödenmeye başlanacağı hakkındadır.

19 Zilhicce 1337 / 16 Eylül 1919
BOA BEO 4593/344455-2

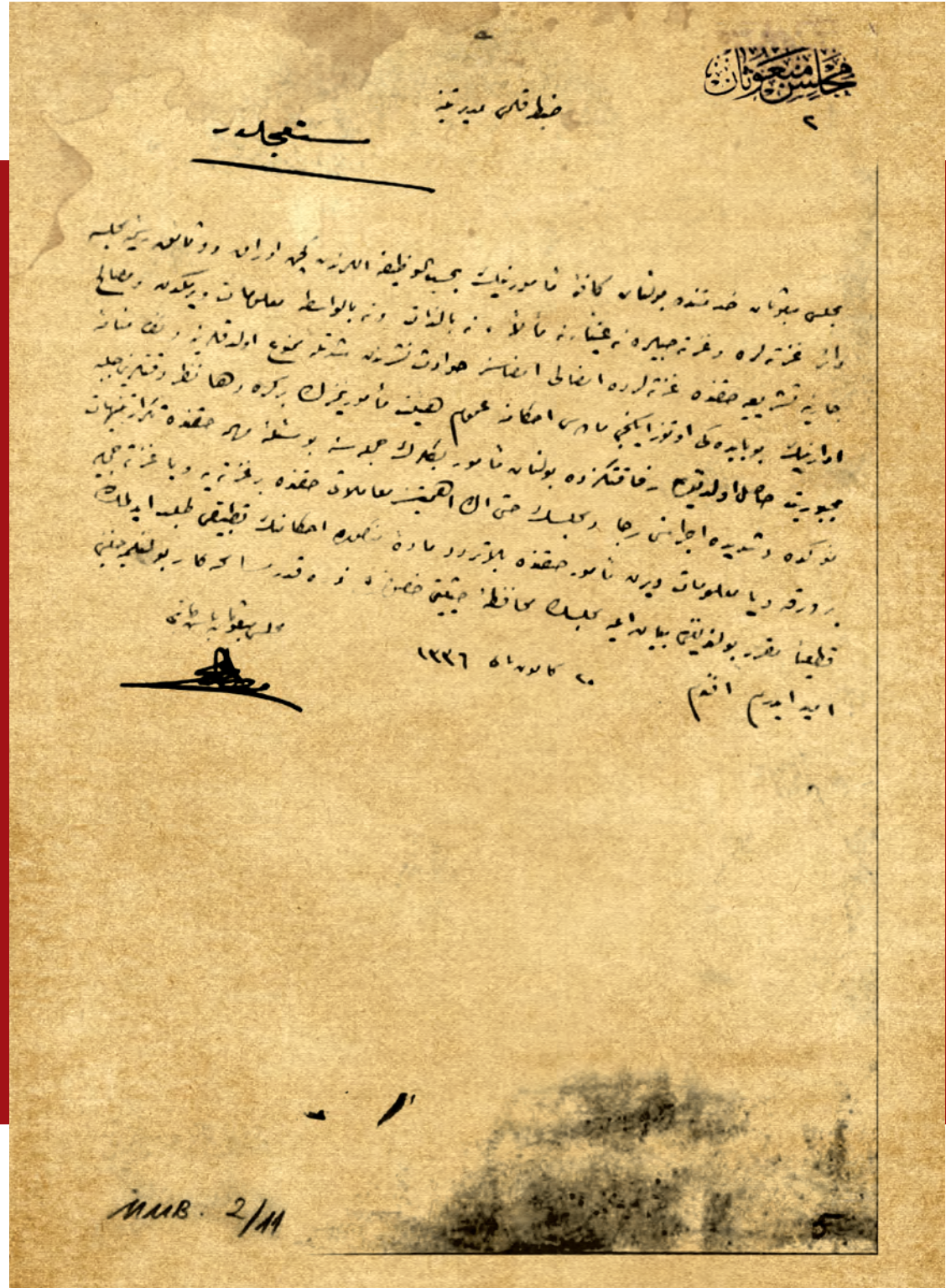
Divan-ı Harb-i Örfi tutanakları için görevlendirilen altı Âyan ve Mebusan kâtibi ile Meclis-i Mebusan Zabıt Kalemi Müdürü Abidin Daver Bey'e verilecek yevmiyelerin, muhakematı, tuttukları günler esas alınarak göreve başladıklarından itibaren ödenmesine Meclis-i Vükelaca karar verilmiştir.

5 Muharrem 1338 / 30 Eylül 1919
BOA MV. 217/5

[illegible]

Meclis-i Mebusan Başkâtibi Mustafa Asım Bey tarafından Meclisin Zabıt Kalemi Müdürlüğüne gönderilen uyarı yazısı. Meclisin gerek yasama faaliyetleri gerekse en ehemmiyetsiz sayılan işler hakkında dahi, birim çalışanlarının işleri gereği edindikleri bilgileri kesinlikle gazetecilere vermemeleri istenmektedir. Böyle bir durumda Disiplin Yönetmeliği'nin ilgili maddesinin uygulanmasında zerre kadar tereddüt edilmeyeceği de eklenmektedir. Yazının sonunda ise, Meclisin haysiyetinin korunmasında zerre kadar müsamahakâr olunmayacağını ümit ettiği de kaydedilmektedir.

20 Kânunusani 1336 / 20 Ocak 1920.
MSA, MMB. 2/11

1. TBMM’de Tutanak

Meclis-i Mebusanın kapatılmasından on iki gün sonra 23 Nisan 1920 tarihinde Büyük Millet Meclisi açıldı.

Çok zor şartlar altında çalışmalarına başlayan Mecliste tutanak hizmetleri de Parlamento geleneğimize uygun bir şekilde sürdürüldü. Sabahlara kadar çalışan Mecliste görüşmeler zabıt kâtipleri tarafından tutuluyor, tutanaklar birleştiriliyordu. Bu dönemde de tutanaklar hokka takımlarıyla tutulmuştur. 1. Mecliste kullanılan bazı hokka takımları

İstanbul’dan gelen mebuslar tarafından getirilmişti.

Dönemin şartlarında görüşmeleri kayıt altına alacak personel zor temin edildi. Tutanak hizmetleri işleyişi, Meclis-i Mebusanda görevli bir stenografin verdiği bilgiler doğrultusunda yürütüldü.

1. Meclis dönemindeki tutanaklar da zabıt kâtipleri tarafından rikayla tutulmuştur. Daktilo kullanılmamış, el yazısıyla temize çekilmiştir.

2. TBMM'de Tutanak

Meclis, çalışmalarını 18 Ekim 1924 tarihinden itibaren 2. Meclis binasında sürdürmeye başlamıştır. 1960 yılına kadar otuz altı yıl hizmet veren 2. Meclis dönemindeki tutanak hizmetleri, kullanılan yöntemler ve materyaller açısından gelişim göstermiştir. 2. Meclisin ilk yıllarında görüşmeler

yine hokka takımlarıyla rika yöntemiyle zabıt kâtiplerince kayıt altına alınmıştır. Dönemin Başbakanı İsmet İnönü'nün Millî Eğitim Bakanı Mustafa Necati'ye verdiği talimat doğrultusunda stenografi kavramı Meclis-i Mebusandan sonra ikinci kez Parlamentomuza girmiştir.

Stenograflar, 1 Kasım 1928 yılındaki yeni Türk harflerinin kabulünden kısa bir süre önce 29 Eylül 1928 tarihinde yayımlanan belgeye istinaden aldıkları iki yıllık eğitimin ardından Mecliste görev yapmaya başlamışlardır.

Arap harfli Türkçe alfabeye uygun klavyeli daktiloların Parlamentomuzda 1924 yılından itibaren kullanılmaya başladığını görmekteyiz. Bu yıllardan itibaren daktilonun Meclis yazışmalarında kullanılmaya başlandığı anlaşılmakla birlikte, tutanak işlerinde kullanımının harf devriminden sonra başladığı görülmektedir. 1930 yılından itibaren deşifrelerin daktilolarla yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır.

Arap harfli Türkçe alfabeye uygun klavyeli daktilolar, 1 Kasım 1928 yılında gerçekleşen yeni Türk harflerinin kabulüne kadar kullanılmıştır.

1930 yılından sonra Latin harfli klavyede üretilen A klavyeli daktiloların kullanıldığı, 1955 yılında ise Türkçe alfabeye uygun geliştirilen F klavyeli daktiloların Meclis tutanak hizmetlerinde kullanıldığı görülmektedir.

Dönemin değerli ve pahalı araçları arasında bulunan daktilonun devlete alımı için o yıllarda bizzat Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün onayını gösteren belge dikkat çekmektedir.

مجلس اوقاف و کالت

مجلس اوقاف و کالت

یکی حرفه ک قبولندن موکرا لسانقرده جمعه کدن تبدله کوره تعلیق و استعالی
مسئله سی حقنده استانبولده برنجموسی تعلیق و تثبیت ایدنه ن قویسیونک مقدراتی و تثبیت
شکلدری تعلیق اولوتدی و برنجموسی تعلیق و تثبیت ایدنه ن قویسیونک مقدراتی و تثبیت
۱- ایسته نوغرافی علمی آورام به ن آریا افندیکن هم یایلاجن و یایلاسی لازم کلن اینلر حقنده
شفاهی معلومات آنقی و هم ده آنقره تجارته مکتبنده آچیلان تجربه قورسک تدبیراتی اداره اینک
برزمان ایچین مأمور آنقره به جلیس نوری کورو ایشلر کندیسه بورا ده قور ایدنه ن اشکال و مقدراتی سر
مکتبی مدیری نورالدین بک کالت مکتبه ییلدییه چکوردیر .
۲- ایسته نوغرافی ده مستعمل و شر تزان چون قوللانیلان کله لره مقابل مختصر اشارتلی ش
بالعموم وکالتلرله دیگر دولت تشکیلاتندن مخاطبات و حاملانده اک چون قوللانقلری اشارتلی
۳- آنقره تجارت مکتبنده دولتری مناسب کورلن دوئر مأمورلری ایچین یوکسک و مسلک
علم آورام به ن آریا افندیکن اداره سنده بر تجربه قورسی آچیلان و بو قورسک
اجزنی سلك مکتبلری سارخنلن تسویه اولونا بقدر .

اعضا
مجلس
مجلس
مجلس
مجلس

1 Kasım 1928 yılında yeni Türk harflerinin kabulünden kısa bir süre önce tutanakların stenograflarca tutulması ve zabıt kâtiplerine stenografi eğitimi verilmesine ilişkin 29 Eylül 1928 tarihli belge.
Bu belgeyle stenografi kavramı Meclis-i Mebusandan sonra ikinci kez Parlamentomuza girmiş ve bu günümüze kadar süregelmiştir.

BCA 180 9 0 0.2.9.1

فراق تاريخي : ۱۹۲۹/۹/۲۹ فراق جنرل محسني :

فرارک غلام صمدی :

1928 19 129

معارف و کالی

عقد	عقد	عقد	عقد	عقد	عقد
فردوس	فردوس	فردوس	فردوس	فردوس	فردوس
نور	نور	نور	نور	نور	نور
عقد	عقد	عقد	عقد	عقد	عقد

حفظہ ہیئت مرجعہ اتحاد اونیان ۱۹۲۹ء تاریخ و ۷۲ نومبر کو قرار تصویب
کائناتناہدلیہ عرض اوپور افریم . / / ۱۹۲

29 / net

1	0			2	5
---	---	--	--	---	---

معاد وکیل عزیر حماة مدافع حق

Porusel. m

۲۰۰۰ ۱۰۰۰ ۵۰۰

الحمد لله

**Maarif Vekili Necati Bey Efendi Hazretleri'ne
Muhterem efendim hazretleri**

**Pek çabuk yazı yazmak için bütün medeniyet âlemince kabul
olunmuş stenografinin Türkiye'de de tatbik ve yaygınlaştırılması
eğitim sahasında teşekküre layık olan himmetleriniz arasında
bulunması ricasına cüret eylerim:**

**Stenografi, malumunuz olduğu üzere çeşitli hatlarla noktadan
oluşan bir yazıdır. Bu yazım usulü ile sözler ne kadar çabuk
söylenmiş olsalar bile kaydedilebilir. Zaman, kolaylık ve
çabukluğu emrediyor. Zamandan ve kolaylıktan istifade
etmek her gelişen millet için bir prensiptir. Yüce cumhuriyet
idaremizin en birinci prensibi ise zaman ve insandan tasarruf
ve kolaylıklardan istifade etmektir. Bir millete her biri bir devir
için övünç kaynağı olan inkılaplarımız sevgili kurtarıcımız
Cumhurbaşkanımızın nur olan dimağının birer parıltısıdır.
Bu sayede harflerimiz de değişmiş ve eğitimimizin temel taşı
atılmıştır.**

**Yirmi seneden beri meclislerde ve kongre gibi yerlerde tatbik
edilmekte olan yazım usulünün, stenografinin yanında ne kadar
âciz bir usul olduğunu arz eylerim.**

**Bu yazım usulünü, Meşrutiyetin ilanıyla, Millet Meclisine
zabıt kâtibî olarak tayin olunduğum zaman sair zabıt kâtibî
arkadaşlarımla, süratli yazma mecburiyetiyle keşfettik. Aynı
zamanda İçişleri Bakanlığının zabıt kâtiplerine stenografi
dersi vermek üzere tayin eylediği Sorenyan (Surniyan) Efendi
isminde bir Ermeni öğretmenden de ayrıca ders almakta idik.
Meclisin tutanakları ise bir müddet Sorenyan (Surniyan) Efendi
tarafından stenografiyle ve kâtiplerin teşkil eylediği gruplar
tarafından da Arap harfleri ile tutulmakta idi. Arkadaşlarımla
çoğu bu mesleğin geçici olup kendilerini parlak bir istikbale
mazhar etmeyeceğini zan ve tahmin ettiklerinden ve bu
hususla çalışmak lazım geldiğini bildiklerinden stenografiyi
öğrenmekten kaçınmış ve hocaya karşı vaziyetler almışlar
idi. Mesele Millet Meclisi Başkanı Ahmed Rıza Bey'e intikal
eylediğinden hoca ile kâtiplerin imtihan edilmesine karar
verildi. Bir celsenin zaptı kâtiplerin altı kişiden oluşan grup
ile tek başına süratlice stenografi üzere yazan Sorenyan
(Surniyan) Efendi tarafından tutuldu. Her iki taraf da deşifresini
tamamlayarak Başkanlık makamına verdi.**

**01.09.1928
BCA, 180.09.2/9.1.16**

Türk stenografisinin esaslarını belirlemek üzere stenograf Avram Benaroya'nın da bulunduğu Komisyonun çalışmalarını tamamladığına ilişkin devlet matbaası tarafından Maarif Vekâletine gönderilen yazı.

13.09.1928
BCA, 180-09-2-9-1-2.ek

T. C.
MAARİF VEKHALETİ
DEVLET MATBAASI
MÜDÜRLÜK
No

13 / 9 / 1928

M. V. Celilesine

Maarif vekhalet-i celilesinden telakkı edilen emr üzerine yeni türk harfleri esasına müstenid istenografi ihzarı için 13 Eylül 1928 tarihinde Devlet matbaasında ictima' eden komisiyon zirdeki esasları takarrür ettirmiş-tir :

- 1 - Ben Aroya efendi tarafından türkce şivesine göre tesbit edilmiş olan istenografi esaslarını gösteren lavha leffen takdim edilmiş-tir: Bu esaslar türkce'nin fonetiğine ve şivesine göre tesbit edilmiş-tir .
- 2 - Dil encümeni tarafından bu defa tesbit olunan harf şekilleri grammer kavâit ve usulleri bu istenografi esaslarında bir tebdili icap ettirmez .
- 3 - Daha seri' yazmayı te'min etmek üzere muhtelif mesalik ve devâirde ekseriyet-le istimal olunan elfaz için kısa birer istenografi şekli tesbit etmek lazım gelir-se de bunun için muhtelif devâir tarafından en ziyade istimal olunan kelimatı müqir birer listenin ihzar ve komisiyona tevdi' icap eder . Bu listeler üzerine komisiyonca daha kısa istenografi şekillerini tanzim ve tesbit edilüp takdim edilecek-tir efendim .

Veriyi

Devlet matbaası müdiri

Halil Nakhi

Devlet Matbaası
Türk Laks

u

(M) is isomorphism

[illegible]

1. *Aphis* (Sugarcane)
2. *Taberna* (Sugarcane)
3. *Adami* (Sugarcane)
4. *Muhassar* (Sugarcane)

89

**İstanbul Yüksek Ticaret Okulu mezunu
Avram Benaroya'nın stenografi
konularında kendisiyle görüşülmek üzere
acele Ankara'ya çağırılması hakkında.**

25.09.1928
BCA, 180.09.2/9.1.5

معارف وکالتی (پورہ شریعت) مسودہ کی

سادہ نومروسی

۲۶۹.

دوبہ اولیات نومروسی

کلن تحریراتک						
اساس نومروسی	نومروسی	تاریخی	نوعی	مسودہ فی بازار	مسودہ تاریخی	بیاض ابدن
						بیاض تاریخی
						لغی :
						خطہ :

تاریخ سوئی : ۱۳۰۵

۱۹
۱۲

انتہا بخارت ملک علیہ ث زوزرنہ لوارم
بازار انتہا اینہ نوعی صفہ کتبہ
رہ آنتہ انڈانے
کہ رولہ افزہ
جا ہوا۔
معانی سے

Stenografi, Kaligrafi ve Daktilografi derslerini birleştirilerek ayda 50 lira ücretle öğretmen Roben'in istihdamına ilişkin Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal imzalı kararname.

19 Şubat 1930

BCA, 30 18 1 2. 8. 9. 16

Türkiye Cumhuriyeti
BAŞVEKÂLET
Muamele Müdürüğü
Şube
Sayı 8904

T.C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Kararname

Galatasaray Lisesi İstenografi , Kaligrafi ve Daktilografi ders -
lerinin birleştirilerek bu Üç dersin ayda elli lira ücretle Fransızca
muallimi Roben Bey tarafından okutulması ve I/II/929 tarihinden I/6/930
sonuna kadar muteber olmak üzere yapılan merbut kadrosunun da tasdiki ,
Maarif Vekâletinin 17/2/930 tarih ve 6417 numaralı tezkeresiyle yapılan
teklifi ve Maliye Vekâletinin 11/2/930 tarih ve 3030/142 numaralı müta-
leanamesi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 19/2/930 tarihli iqtimanda
tasvip ve kabul olunmuştur .

19/2/930

REİSİCÜMHR

Gazi M. Hemenç

Bş. V. Ad. V. M. M. V.
Da. V. Ha. V. Ma. V.
M. V. Na. V. İ. V. S. İ. M. V.

080 18 01 02 8 9 16

Fon No: 30 18 1 2 - Kutu No: 8 - Dosya No: 9 - Sıra No: 16

T. C.
BAŞVEKÂLET
NUAMELÂT MÜDÜRLÜĞÜ

Gube : _____
Sayı : 14.114

KARARNAME

Maarif Vekâleti istatistik dairesinde hazırlanmakta olan Büyük Kıt'ada cetvelleri yazmak veteksir edebilmek için Büyük Şaryolu x Torpedo markalı bir adet yazı makinasının esmanı vekâlet bütçesinin 537 inci merkez demirbaş ve mefruşatı faslından tediye edilmek üzere harıçten mübâyessına izin verilmesi; Maarif Vekâletinin 7/10/930 x tarih ve 563 numaralı tezkeresiyle yapılan teklifi ve Maliye Vekâletinin 19/10/930 tarih ve 15977/731 numaralı mütaleenamesi üzerine İora Vekilleri Heyetinin 22/10/930 tarihli iqtimaında tasvip ve p kabul olunmuştur .

22/10/930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Bş. V.

İzmir

Ad. V.

afşuk Kemal

M. M. V.

M. M. V.

Da. V.

S. V.

Ha. V.

S. T. B.

Ma. V.

S. S.

Mf. V.

Mf. V.

Na. V.

Na. V.

lk. V.

lk. V.

S. İ. M. V.

S. İ. M. V.

030 18 01 02 14 69 18

Maarif Vekâleti için bir adet daktilo makinesi satın alınması hakkında Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal imzalı kararname.

22 Ekim 1930
BCA, 30 18 1 2. 14. 69. 18

Yeni Türk yazısını öğrenmek ve öğretmek için memleketin her tarafında gösterilen gayretli çalışmalardan dolayı Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal tarafından Maarif Vekili Necati Bey'e gönderilen teşekkür yazısı.

1961'den Günümüze Tutanak

TBMM bugün kullanmakta olduğu 3. TBMM binasında çalışmalarına 6 Ocak 1961 tarihinde başlamıştır. Günümüze kadar uzanan bu dönem gerek teknolojik gelişmelerin gerekse altyapı hizmetlerinin geliştiği dönem olmuştur. Bu dönemde daktilo fonksiyonlarının geliştiği, elektronik daktiloların kullanılmaya başlanıldığı, ardından bilgisayar ve birçok teknolojik ürünün ülkemizde yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Bant kayıt sisteminin kullanıldığı ve ardından daktiloyla yazıya döküldüğü

dönemlerden dijital ses kayıt sistemi ve yeni versiyon bilgisayar teknolojilerinin kullanıldığı tutanak hizmetine ulaşılmıştır. Günümüzde stenografi eğitimi sadece TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığınca verilmekte ve tutanak hizmetlerinin yerine getirilmesinde kullanılmaktadır. Meclisimizde tutanak hizmetleri, geçmişten gelen tecrübe ışığında, günümüz teknolojileri de kullanılarak verilmekte ve gelişmiş ülke parlamentoları arasında hizmet sunumu açısından da önemli bir yere sahip bulunmaktadır.

Eserler

Hokka Takımı

Meclis-i Mebusan görüşmeleri (1877-1878-1908-1920) hokka takımlarıyla stenograflar tarafından tutulmuştur. 1. Mecliste kullanılan bu hokka takımları Meclis-i Mebusandan getirilmiştir.

Kurtuluş Savaşı Müzesi (1. TBMM Binası) Koleksiyonu

Remington Daktilo

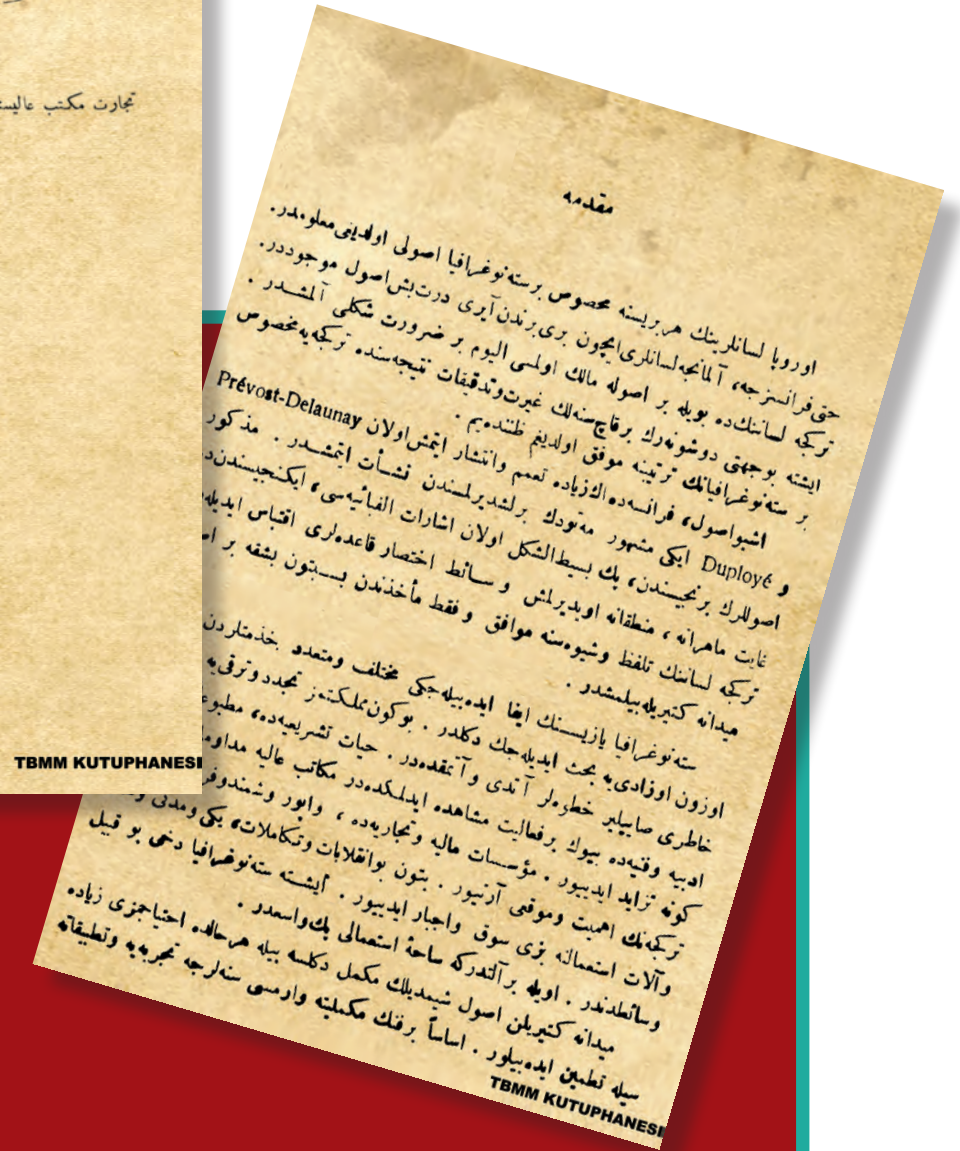
Remington kısa şaryolu Latin harf klavyeli daktilo, Sarayda 1920 yılına kadar hariciye yazışmalarında kullanılmıştır.

TBMM Millî Saraylar - Saray Koleksiyonları Müzesi Koleksiyonu

Osmanlıca Stenografi Kitabı

İlk Osmanlıca Stenografi Kitabı, Avram Benaroya.
TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı

Hokka Takımı

1. TBMM görüşmeleri hokka takımlarıyla zabıt kâtiplerince tutulmuştur.
Kurtuluş Savaşı Müzesi (1. TBMM Binası) Koleksiyonu

Hokka Takımı

1. TBMM görüşmeleri hokka takımlarıyla zabıt kâtiplerince tutulmuştur.
Kurtuluş Savaşı Müzesi (1. TBMM Binası) Koleksiyonu

Meclis Genel Sekreteri Recep Peker ile birlikte dönemin zabıt kâtipleri ve diğer çalışanlar, Mayıs 1922.
Bedia Yağız Arşivi

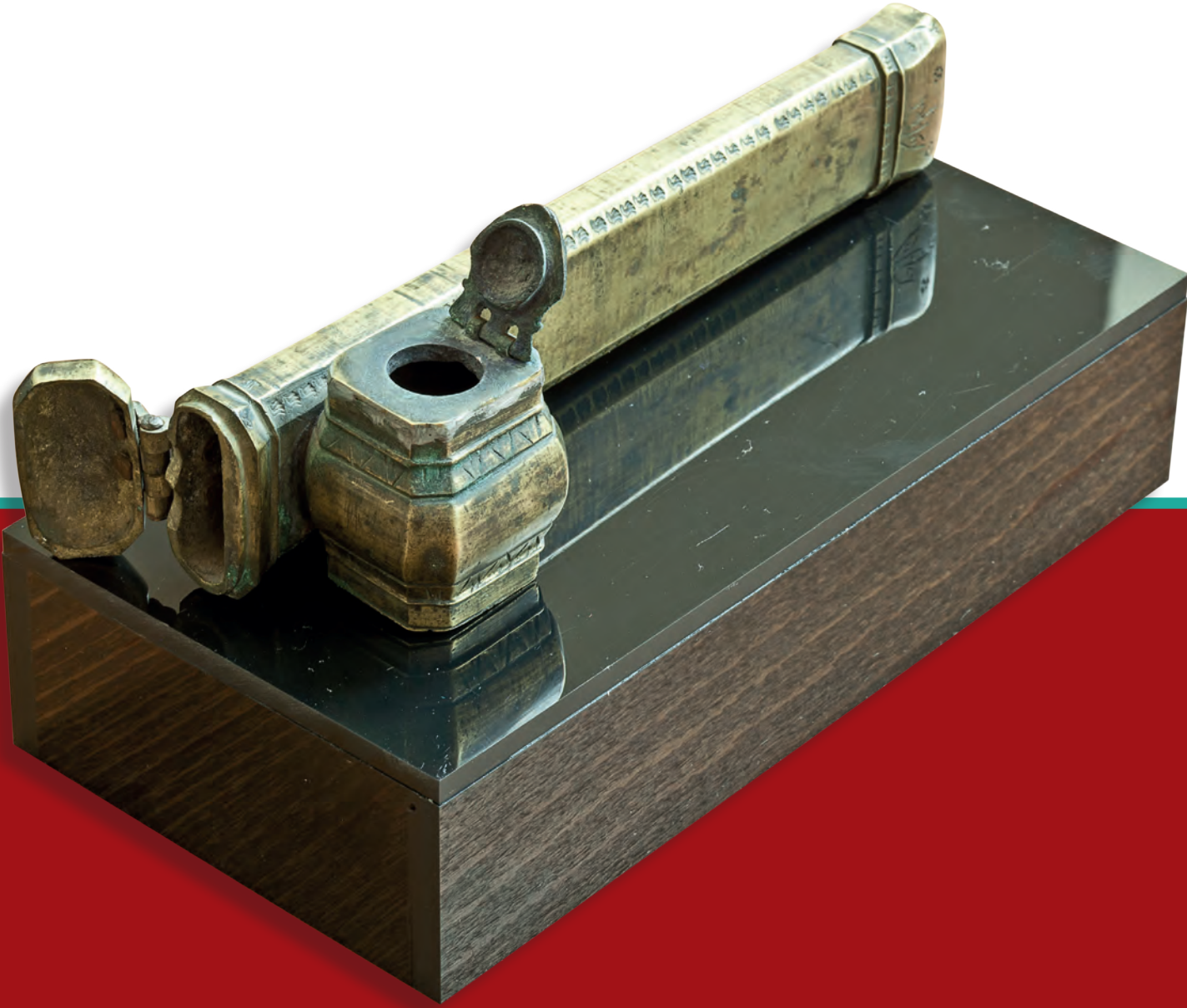
Hokka Takımı

2. TBMM görüşmeleri, 1930 yılına kadar, hokka takımlarıyla zabıt kâtiplerince tutulmuştur. Tutanaklar 1928 yılına kadar rikayla, daha sonra Latin harfleriyle tutulmaya başlanmıştır. Cumhuriyet Müzesi (2. TBMM Binası) Koleksiyonu

Hokka Takımı

2. TBMM görüşmeleri, 1930 yılına kadar, hokka takımlarıyla zabıt kâtiplerince tutulmuştur. Tutanaklar 1928 yılına kadar rikayla, daha sonra Latin harfleriyle tutulmaya başlanmıştır. Cumhuriyet Müzesi (2. TBMM Binası) Koleksiyonu

Divit Takımı

2. TBMM görüşmelerinde zabıt kâtiplerince kullanılan divit takımı.
Cumhuriyet Müzesi (2. TBMM Binası) Koleksiyonu

Mustafa Kemal Atatürk 15- 20 Ekim 1927 tarihlerinde Nutuk'u sunduğu konuşmasında zabıt kâtipleri Osmanlıca el yazısıyla (rika) tutanak tutarken.

Woodstock 1938 Daktilo

Woodstock markalı daktilo 1938 yılından itibaren Meclis çalışmalarında kullanılmaya başlanmıştır.

Rahmi M. Koç Müzesi Koleksiyonu

Osmanlıca Daktilo Carl. E. Halbarth

1924 yılından 1928 yılına kadar 2. TBMM çalışmalarında kullanılan
Osmanlıca harf klavyeli daktilo.
Rahmi M. Koç Müzesi Koleksiyonu

**2. TBMM Genel Kurulunda zabıt
kâtipleri tutanak tutarken**

L.C. Smith Daktilo

L.C. Smith P Corona markalı daktilo 1930 yılından itibaren Meclis çalışmalarında kullanılmaya başlanmıştır.

Rahmi M. Koç Müzesi Koleksiyonu

Underwood Typewriter Daktilo

1895 Underwood Typewriter Daktilo, ilk daktilo modellerinden.

Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müzesi Koleksiyonu

Hermes 2000 Typewriter Daktilo

Hermes 2000 markalı daktilo, Meclis çalışmalarında kullanılan daktilo örneklerinden.
Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müzesi Koleksiyonu

2. Mecliste 1951 yılı bütçe görüşmeleri.

19 Şubat 1951 tarihli 45'inci Birleşim. Başkan: Meclis Başkanı Refik Koraltan. Hatip: Maliye Bakanı Hasan Polatkan. Stenograflar: (Önde oturanlar soldan sağa) Ahmet Varol, Arif Veldet Velidedeoğlu, Halil Ülgen, Zeki Öğretmenoğlu (Müdür). (Arkadakiler) solda Cafer Yaygar, sağda Şakir Doğanay.

Bedia Yağız Arşivi

Şu anda kullanılmakta olan
Meclis binası açılış gününde Genel Kurul

KARARNAME

Meârif Vekâleti istatistik dairesinde hazırlanmakta olan
kıt'ada cetvelleri yazmak vetekair
Torpedo markalı bir adet yaz
537 inci merkez demir
hariçten mübaya
tarih ve
letti
İora
kabul

29 Eylül 1928 Tarihinden Sonra
Aldıkları İki Yıllık Stenografi
Eğitiminin Ardından 1930 Yılından
İtibaren Stenograflar Tarafından
Deşifrelerde Kullanılan Çeşitli
Marka Daktilo Örnekleri

Ankara Mesleki ve Teknik Anadolu
Lisesi Koleksiyonu

İçin Büyük Şary
nı vekâlet bütçe
tediye edilmek
etinin 7/10/930
ve Maliye Vekâ-
namesi üzerine
tasvip ve

REİSİCUMHUR

Yazı M. H. Kemal

Ad. V.

afusuf kem

Bş. V.

İz

V.

Halda Daktilo (1941)

Smith-Corona (Clipper) Daktilo (1948)

Olympia Splendid 66 Daktilo (1960)

Consul Daktilo (1958)

Daktilografi Kitabı

1928 yılında hazırlanan Daktilografi Kitabı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Atatürk Kitaplığı Kataloğu

Olympia Splendid Daktilo (1985)

Galatasaray Lisesi İstenografi , Kaligrafi ve Daktilo derslerinin birleştirilerek bu üç dersin ayda elli lira ücretli muallimi Roben Bey tarafından okutulması ve I/II/929 tarihli sonuna kadar muteber olmak üzere yapılan merbut kadrosunun Maarif Vekâletinin 17/2/930 tarih ve 6417 numaralı tezkere teklifi ve Maliye Vekâletinin 11/2/930 tarih ve 3030/142 nolu kararname üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 19/2/930 tarihli tasvip ve kabul olunmuştur .

19/2/930

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞIVI

ilografı ders -
tle Fransızca
ihinden I/6/930
da tasdikı ,
esiyle yapılan
umaralı mütta-
ıqtımarında

**Tutanak Hizmetlerinde 1965
Yılından İtibaren Kullanılan
Daktilo, Teyp ve Ekipman
Örnekleri.**

**Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
Koleksiyonu**

Remington Daktilo (1965)

Ankara Umum Terziler ve Konfeksiyoncular Odası Koleksiyonu

Olivetti Daktilo (1965)

Olivetti-Dora Daktilo (1975)

Olympia Daktilo (1970)

Grundig TK23 Kayıt ve Deşifre Cihazı

Tandberg Kayıt ve Deşifre Cihazı

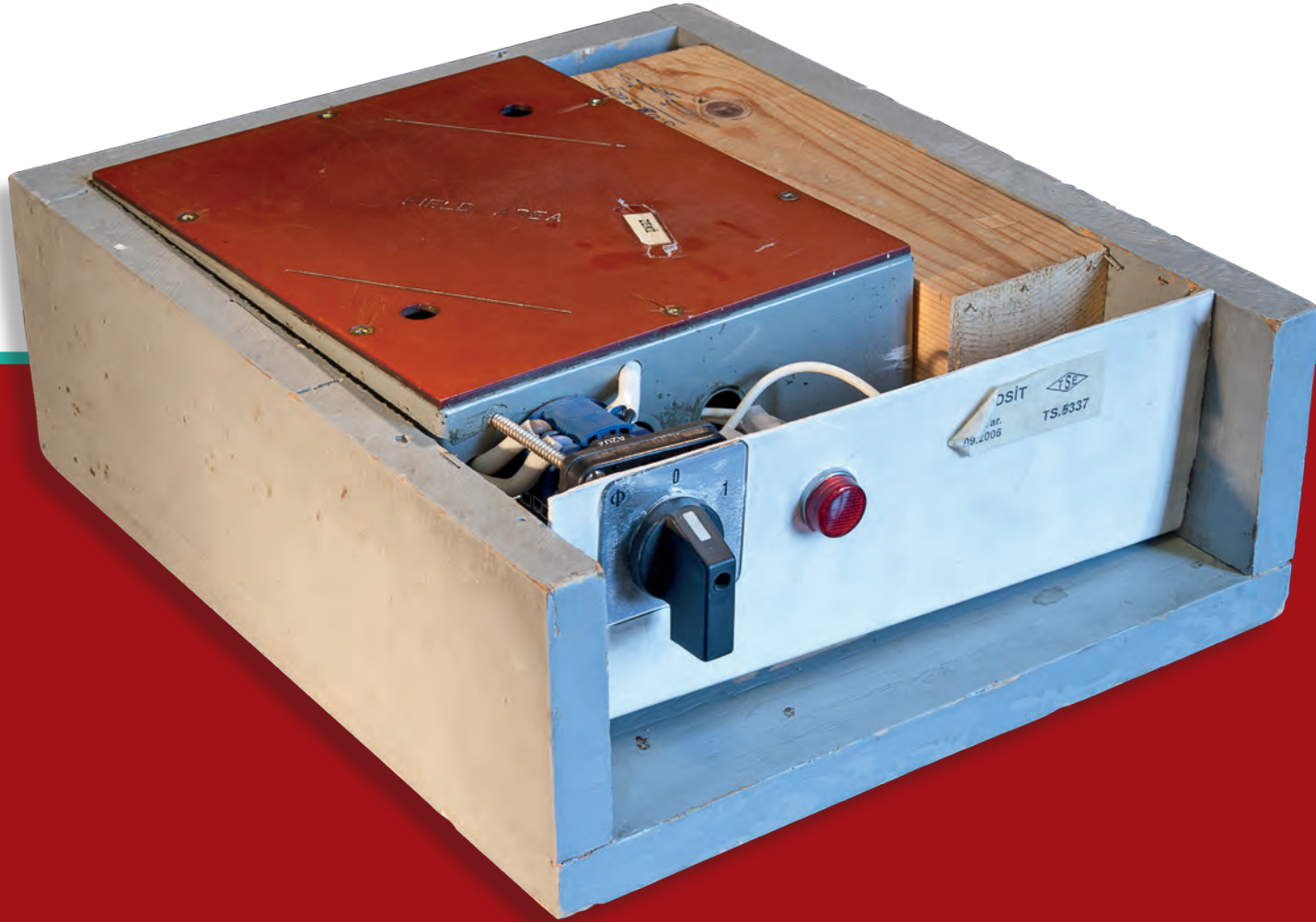
**Otari Kayıt, Deşifre Cihazı ile
Pedal ve Kulaklık**

Revox Kayıt Cihazı

Kayıt Bantları

Goldsit Bant Silme Ayrıtıcı

Macintosh II Bilgisayar

TBMM'de ilk olarak 1994 yılında Tutanak hizmetlerinde kullanılmaya başlanan bilgisayar
Rahmi M. Koç Müzesi Koleksiyonu

Teşekkür

Sergimize eserleriyle katkıda bulunan başta T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Rahmi M. Koç Müzesi, Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müzesi, TBMM Milli Saraylar - Saray Koleksiyonları Müzesi, Kurtuluş Savaşı Müzesi (1. TBMM Binası), Cumhuriyet Müzesi (2. TBMM Binası), Ankara Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve tarihi belgelere ulaşmamızda her türlü katkıyı esirgemeyen T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı ile Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı olmak üzere, Ankara Umum Terziler ve Konfeksiyoncular Odası ve katkıda bulunan özel ve kamu kurum ve kuruluşlarına Tutanak Hizmetleri Başkanlığı olarak teşekkür ediyoruz ve Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyandan günümüze, Meclisimizin tutanak hizmetinde görev yapmış, emeği geçmiş, gelişimine katkı sağlamış bütün personelinin saygıyla anıyoruz.

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Kaynakça:

TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel
Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel
Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire
Başkanlığı
Belgeler ve Fotoğraflarla Meclis-i Mebusan
Katalogu -TBMM Millî Saraylar
Birinci TBMM 50. Yıldönümü 1920-1970
TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri
Başkanlığı
80. Yıldönümünde 1. Meclis
NTV Tarih Dergisi-Haziran 2011
Osmanlıca Steno Kitabı, Avram Benaroya
Memleketimizde Zabıt İşleri - Avram
Benaroya, Tan Gazetesi 31 Ekim 1945
Stenografi Kitabı, Tutanak Hizmetleri
Başkanlığı
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk
Kitaplığı Katalogu
Meclis-i Mebusan ve Meclis-i Âyan Tutanak
Terimleri Sözlüğü

Eser Kaynağı:

TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel
Müdürlüğü
Rahmi M. Koç Müzesi
Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müzesi
Cumhuriyet Müzesi (2. TBMM Binası)
TBMM Milli Saraylar - Saray
Koleksiyonları Müzesi
Kurtuluş Savaşı Müzesi (1.TBMM
Binası)
Ankara Mesleki ve Teknik Anadolu
Lisesi
Ankara Umum Terziler ve
Konfeksiyoncular Odası

Belgelerde Yer Alan Kısaltmalar:

BOA: Başbakanlık Osmanlı Arşivi

BEO: Bab-ı Ali Evrak Odası

DUİT: Dosya Usulü İrade Tasnifi

DH. EUM: Dâhiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye M¼d¼riyeti Belgeleri

LVZ: Levazım Kalemi

MH: Muhasebe Kalemi

HR.TO: Hariciye Nezareti Terc¼me Odası Belgeleri

İ. DH: İrade Dâhiliye

MF. MKT: Maarif Nezareti MektubÂ Kalemi

MV: Meclis-i V¼kelâ

şD: ř¼ra-yı Devlet

BCA: Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

MSA: Millî Saraylar Arşivi

MMB: Meclis-i Mebusan

**Belgeler dönemlerine ve tarihlerine göre
sıralanmıştır.**

**BOA (Başbakanlık Osmanlı Arşivi) ve
BCA (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi)
belgelerine ait tercümeler
T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel
Müdürlüğünce yapılmıştır.**

**Tutanak Hizmetleri Başkanlığı Türkiye Büyük Millet Meclisi
Bakanlıklar-Ankara 06543
Tel: +90 312 420 79 99
Faks: +90 312 420 68 17
E-posta: tutanakidariburo@tbmm.gov.tr**

